

Névsor oroszországi munkaszolgálatosokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 30. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN CSÜTÖRTÖKÖN

1946. JULIUS 25.

Felhívás hittestvéreinkhez!

A tomboló infláció utolsó eszeveszett táncát járja. Gazdasági életünk súlyos krízise a kulminációhoz érkezett. Hisszük, hogy a kormány heroikus erőfeszítései nyomán az augusztus elsején életbelépő forint- valuta meghozza a várvárt gyógyulást: az értékálló pénzen alapuló gazdasági stabilizációt. Az új pénz: a rég óhajtott egyszeri fillérek várásában, intő szóval fordulunk a magyar zsidósághoz: álljon csatasorba az új pénzegység védői mellé!

Ezt kívánja a mindenkét kötelező állampolgári hűség, de kívánja a megfontolt józanosság is.

A stabilizáció sikerén múlik a demokrácia jövője. A demokrácia megerősödése pedig minden haladó gondolkodású, szabadságszerető embernek és így a zsidóságnak is életbevágó érdeke.

A zsidóság jelenlegi társadalmi összetételében a gazdasági élet egyik jelentős tényezője. A történelem és a legutóbbi évek tragikus tanulságai, de a jelen sajnálatos eseményei is igazolják, hogy a reakcióval karöltve járó antiszemitizmus mindenkor szívesen operál a gazdasági vérvád meséjével. Veszett háborúk nyomán hűnbakot keres és a maga lelkiismeretlen módszerrel a szükségszerűen fellépő nehézségeket éppen a zsidóság gazdasági szerepével hozza összefüggésbe.

A gazdasági stabilizáció sikere a demokrácia győzelmét, a társadalmi egyensúlyt, a megbékélést és biztonságot jelenti. Aki pedig lelkiismeretlen önző érdekből a stabilizációt veszélyezteti, egyben az elégedetlenséget táplálja, s ezáltal a leselkedő reakció, valamint a nyomában járó antiszemitizmus számára készíti elő a talajt. Ezért súlyosan elítéljük az ország gazdasági egyensúlyát veszélyeztető spekulációt és amikor örömmel és őszinte bizalommal várjuk a gazdasági biztonságot jelentő forint- valutát, apellálunk zsidó testvéreink józanosságához és emberi belátásához is.

A zsidóság ellenségeinek egyik legalattomosabb fegyvere: a felelőtlen és hazug általánosítás. Ne adjanak alkalmat arra, hogy egyetlen zsidó lelkiismeretlen kapzsiságáért az egész zsidóság ellen kovácsoljanak alaptalan vádakot!

Segítsük elő a gazdasági stabilizációt! Védjük meg az új pénzegység értékállandságát! Védjük meg a demokráciát!

Budapest, 1946 július 23-án.

MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZÁGOS
IRODÁJA

MAGYARORSZÁGI AUT. ORTH. IZRAELITA
KÖZPONTI IRODA

Gyógyító forint

Írta: DOMONKOS MIKSA

Az elmúlt huszonöt esztendő fasiszta korszakára visszatekintve, nyugodtan megállapíthatjuk, hogy úgy nálunk, mint Európa sok megpróbált országában akkoriban botosinálta doktorok teleítették mérgező narkotikumokkal a gazdasági vérkeringést. Szakavatott tudorok helyett Hitler, Horthy és Szálasi adagolták lelkiismeretlen dózisokban a mákonyt. Hosszu évekig láttak az emberek színes lázalmokat. A magyar ember elben az önfeledt eszméletlenségében csillogó egykéz-illúziókat, kacsalábos Baross-szövetségi paradicsommadarakat, nyakatekert csodaszarvast és heldkóros rögválóságot álmódott. Azután elkövetkezett a nagy eszmőr és ezeket a kóros lázálomban születt bosszorkányságokat elfújta egyszerűsége a rideg valóság. Amikor felébredtünk, üszkös romok voltak körülöttünk, „nagy német szövetségeseink” elvitte a nemzeti vagyont, de emlékül itthagyták felrobbantott hidjainkat és domboruló sírhantok alatt a néma vádlókat. A történelmi vihar elsodorla a fasiszta hatalmi álmokat, elfújta a legendákat, egy új dinasztia délibábját és elhozta felszabadulásunkat.

Az új demokrácia nekilátott a romok eltakarításának, kérgeskezű dolgozók már ujjacpítik az országot s miután a sarlátánok eltűntek a történelem süllyesztőjében, most a gazdasági élet tudós professzorai megkeresték azt az új gyógymódot, mely a beteg szervezetből kivonja a sokféle fasiszta mérget.

Hosszu időn át adagolt bódítószerek súlyosan megpróbálják a szervezetet. Nehéz feladat az elvonókúra és türelmes próba a gyógyítás. A tudomány lassan feltáplálja az elesigázott beteget és egyre-másra adják hozzáértő professzorok az injekciókat. Előbb földreformot, közben szabadságjogokat, azután mindenféle új gazdasági intézkedéseket. Az inflációnak nevezett krízist is különféle panaceákkal, rendeletekkel, sima- és adópengővel közömbösítették annyira, hogy most áttérhelünk a radikális kurára is. Elérkezett az időpont, amikor a beteg gazdasági szervezetet kellően előkészített az új valuta bevezetésére. A gazdasági tudomány laboratóriumában elkészült az inflációs láz biztos ellenszere: a demokrácia új forintja.

Ara 3 millió adópengő

A dolgozók biztos jólétét kell általa megteremtteni. Azokét, akik verejtékes munkával keresik kenyerüket és megbecsülik a filléreket. Be kell következnie végre annak a nyugalmi állapotnak, hogy mindenki megveheti rendes ruháját, járhat ép cipőben s enni adhatunk minden éhes gyermekszájnak. El kell tűnnie annak a kóros állapotnak, mikor tobzódik a spekuláció és lelkiismeretlen üzerek elérhetetlen régiókba hajtják fel az árakat. Mikor most az államhatalom gondos előkészítés után megtette a maga intézkedéseit, a krízisen átesett páciensnek is akarnia kell a gyógyulást. Bizalommal kell fogadni a gazdasági doktorok rendelkezéseit, szakítani kell minden egykori bódító méreggel. Dobjuk sutba a mult téveszméit, higgyünk az új forint gyógyító erejében, bizzunk a fillérben, mert új világ érkezett és élni akarunk. Az ellenkezés bűn, a visszacsés súlyos véték. Önmagunk ellen és gyermekcink ellen vétkeznénk.

Azt senki se higgye, hogy a megmérgezett gazdasági helyzet egyszerű ráolvasástól néhány nap alatt meggyógyulhat. Csodák nem történnek és csodafegyverekben csak a fasiszták hisznek. Aki gyógyulni akar, csakhamar érezni fogja gazdasági vérkeringésünk új létketését. Talán egyideig még botra fogunk támaszkodni, de bizonyos, hogy járásunk csakhamar biztosabb lesz. A gondok eltűnnek, egyszer azután belekerül a feledés lomtárába huszonöt esztendő sok rossz emléke és homályos köddé válik a fasiszta mult.

Az újjáépítő demokráciát nyomon kíséri a levitizált reakció, de a gazdasági gyógyulás útján is igyekszik gáncosot vetni az érdekeit feltő bűnös spekuláció. A lesipuskások készletben állnak, mert a zavarosban halászók nem kedvelik a tiszta vizet. Bizonyos, hogy a könnyű pénz lovagjai igyekeznek majd kikezdeni forintunk vásárlóerejét. Ők a mi szerény filléreink helyett jobban szeretnék a maguk mament-jövedelmét biztosítani. Suttogó propagandával és az infláció falrafestett ördögével rémítenni fogják a gyávákat.

A demokrácia azonban nem elmuló irányzat, hanem a dolgozók hitvallása és *szűjtő történelmi igazság*. Hiába esahal a falca, a karaván halad és a történelem szekere keresztülgázol azokon, akik elébe állnak.

Magyarország dolgozó népe pedig emberi szabadságjogai hajnalán és a faszizmus alkonyán tudni fogja kötelességét. Elég volt a hazát áruló botcsinálta doktorokból. Haj azoknak, akik bűnös szándékkal felemelik kezüket a forint ellen. Mi új rendet akarunk, hékés nyugodalmat és megélhetést. Helyünket a népek családjában és igaz demokratikus államformát. Ezért adassék tisztelet az új fillereknek s a demokrácia mindenre elszánt harcosai fogjanak össze a forint védelmében.

A Pesti Izr. Hitközség és a Pesti Szentegylet mártir-émlékműve

A Pesti Izr. Hitközség és a Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet meggyilkolt mártirjainak emléket megörökíti és emlékművet állít. A vonatkozó előkészületi munkálatok folyamatban vannak.

Oroszországról hazatértél! Ki töl Sebestyén Istvánról

Sebestyén Géza szolgálati hírói 1912 június 7-én ment ki Monorrról Oroszországra. Munkái száma: 181/27. Tábori száma: 282/28. Hírek szerint utoljára Belgorod környékén, Starjgorodban látták 1945 január végén vagy február elején. Legközelebb meggyújtott értesítést is megkérdező kérésedre válaszol: úv. SEBESTYÉN GÉZÁNS, Budapest, Üllői-út 40. IV. 1.

A Pesti Izraelita Hitközség gépipari középiskolája

pályázatot hirdet műhelyoktatói állásra.

Feltétel: gépipari középiskolai vagy felső ipariskolai végzettség és kellő gyakorlat. Pályázatok az eddigi működés feltüntetésével f. évi augusztus 10-ig a hitközség oktatási ügyosztályához (Budapest, VII., Sip-u. 12) küldendők lel.

JOBBA NŐ egy gyermekkel vidékre háztartás vezetésére

elhelyezkedne magányoshoz. „Pestre is lehet.”

Tömegesen jelentkeznek a Magyar Zsidók Országos Egyesületébe

A nemrégiben megalakult Magyar Zsidók Országos Egyesületébe (MAZOT) tömegesen jelentkeznek belépő nyilatkozataikkal a hittestvérek, ami bizonyítja, hogy helyes volt az elgondolás: a *Magyarországon élő összes zsidóknak egy táborban való egyesítése*. Ez viszont kötelességévé teszi az egyesület vezetőségének azt, hogy a zsidóság érdekeit minden irányban a leghatásosabban védje.

A MAZOT elnökségétől kapott felvilágosítás alapján kö-

zöljük, hogy az egyesületbe beléptettek számához viszonyítva a vidéki hitközségek minden száz tagig egy, minden száz tag után további egy-egy tagot jelölhetnek a választmányba.

Az egyesület részletes munkaprogramjára, valamint a vezetőség névsorára legközelebbi számunkban visszatérünk, most csak annyit említünk meg, hogy a szervezés munkája s ezzel kapcsolatosan a különböző szakosztályok megalakítása folyamatban van.

A hitközségi körzetek ellenőrzése mellett a legnagyobb rendben folyik a Joint-segélyek kiosztása

Szorgos ellenőrző munka a Bethlen-téren

Új rendszert vezetett be a Joint a segélyek kiosztása terén. Decentralizálták a segélyek kiosztását, aminek keletős előnye van. Egyfelől nem torlódik össze nagy tömeg a város egyetlen frontján, másfelől lelkiismeretesebben lehet ellenőrzést gyakorolni a méltányosság tekintetében.

A Bethlen-téren, ahol eddig is igen jelentős és kiterjedt családvédelem állott fenn, a segélyezési akció régi, kipróbált irányítói vették át a Joint-segélyek kiosztását is. Ezek a régi hitközségi körzeti vezetőségi tagok jól ismerik a körzet rászorultjait, de ezenfelül szorgos hely-

szini környezetellenőrzéssel igyekeznek felkutatni a szemérmes szegényeket is. Az ellenőrzés főcélja, hogy az u. n. „*élelmesebbek*” ne kapjanak több helyről indokolatlan segélyeket az eszleg szemérmes szegények, vagy kevésbé mozgékonyak rosdára.

Viszont gondoskodni kívánt a körzet vezetősége arról, hogy minden rászoruló, — ha nem is existenciát biztosító, de — komoly segélyezésben részesüljön s a segélyezettnek a juttatásokat tapintatosan, megalázás nélkül, láthatóan szeretettel adják át.

Herzl és Bialik emlékünnepe a Zeneművészeti Főiskolán

A Magyar Gionista Szövetség rendezésében az elmúlt héten a Zeneművészeti Főiskola nagyszabású műsorral emlékezett Herzl és Bialik emlékére. Dr. Herszkovits Fábán rabbi Herzlről tartott előadásában rámutatott arra, hogy Herzl már akkor felismerte egy zsidó nemzeti otthon létrehozásának a szükségességét, amikor Európában a szabadelvűség volt az uralkodó eszmérendszer. A fokozódó antiszemitizmus tudata sarkalta őt arra, hogy szakítson azzal a vagyont és sikert jelentő pályával, amelyet számára a vigjátékirás jelentett s tehetségét a zsidóság szolgálatába állítsa. Az elmúlt évek eseményei őt igazolták s a zsidó állam követelőinek a hívei az ő szellemében küzdenek álmának megvalósításáért. Dr. Herszkovits Fábán előadása után Bartos Gyula a Nemzeti Színház örökös tagja Stephan Zweignak Herzlről

szóló írását olvasta fel. Rózsa Vera a Magyar Állami Operaház tagja Kelen Hugó dalaiból énekelt. Dr. Beneschofszky Imre budai főrabbi Bialik emberjéről és költői egyéniségéről rajzolta meg. Találó képet festett az emberről, akinek személyi varázsa meghódította a zsidó tömegek képzeletét s költészetéről, verséről, amelyek egészen kivételes népszerűséget értek el a zsidó olvasók tabójában. Végül Tordai Judit előadóművésznő Giszkalay János költeményeiből szavalt nagy sikerrel.

A Pesti Izraelita Hitközség gépipari középiskolája

pályázatot hirdet mérnök-tanári állásra.

Pályázniatnak okl. gépészmérnökök. Pályázatok curriculum vitacvel f. évi augusztus 10-ig a hitközség oktatási ügyosztályához (Budapest, VII., Sip-u. 12) küldendők be. Az állás f. évi szeptember hó 1-ével foglaldó el.

Feltűnéstkeltő megnyilatkozások a vidéki városok emlék-gyászünnepélyein

egyházak, hatóságok, pártok és demokratikus szervezetek képviselői részéről:

Országszerte rendezik meg az egyes vidéki városok maradvány-zsidósága azokat a gyászünnepségeket, amelyen megemlékezni kívánnak azokról a borzalmakról, amelyek 1944 nyarán a gettóban, a halálvonatokon és a különböző gyilkoló láborokban lejátszódtak. Az emlékezés és a soha nem feljítés jajszavai hangzanak fel a temetőben és romtemplomokban tartott szertartásokon és ünnepségeken. Az alább közölt részletes tudósítások beszámolnak arról, hogy ezeken a gyászoló ünnepségeken megjelentek a keresztlény és keresztyén egyházak képviselői, a hatóságok, pártok és demokratikus szervezetek küldöttei, akik közül némelyek feltűnést keltő beszédekben fejezték ki együttérzésüket a sokat szenvedett maradvány-zsidóság gyászja és fájdalma iránt s tettek fogadalmat arra, hogy a múlt soha nem ismétlődhetik meg többé. Ha az elhangzott nyilatkozatokat komoly tettek is követik, ha az elhangzott szavak a szónokok hiteinél, a hatóságok közönségénél és a pártok tagjainál is meghallgatásra és megértésre találhatnak, nem a magyar zsidóságon fog mulni, hogy elkövetkezzék az a jobb kor, amikor ennek az országnak minden polgára csak egy célkitűzést fog ismerni: a demokratikus Magyarország újjáépítését, anyagi és erkölcsi felemelkedését. . .

Debrecen

Debrecen, július 18.

Nagy gyászünnepet ült a Debrecenbe hazakerült zsidóság. Gyászolta az ujjah vérteitől azokat, akik Debrecenből kerültek két évvel ezelőtt Tamasz hó 10-ik napján Auschwitzba, a veszélyhelyre. A sóhajok és gyötrelmek vonata ezen a napon futott be oda, ahol legtöbb részük még aznap vértanúhalált halt. Gyászolta azt a közel százfőnyi munkaszolgálatost, akikkel Debrecen határában orvul legyilkoltak. A gyásznak külső megnyilvánulása volt az a felvonulás és ünnepély; mely a temetőben a lemészárolt munkaszolgálatosok sírja fölé emelt emlékkő leleplezésében nyert kifejezést.

A bőjtnap hívős idővel kezdődött. Mintha csak a Teremtő meg akarná könnyíteni a bőjtölést azok számára is, akik a Vomkippuron kívül más bőjtöt nem tartanak. Reggel 9 órára volt jeleze a gyülekezés a kápolnás-utcai templom udvarán, de már 8 órakor majdnem együtt volt a gyászoló közönség. A Keletmagyarországi Volt Zsidó Munkaszolgálatosok Antifasiszta Szövetségének tagjai rendezkednek a gyászoló felvonulásának beállításánál. A szövetségnek ez volt az első nyilvános szereplése. Az emlékkő felállítására is a szövetségtől indult ki és mindkét debreceni zsidó hálközség, valamint a Szentegyház határozott támogatásával sikerült is lerövidítenet megvalósítani. Tarkónól bajlártsák emléket, akiknek legközelebb velük egy században elte a rabságnak keserű kenyerét, most már emlékkő hirdeti az utókorunk. A követő levő felírás hirdeti még sok mindent. Hir-

deti a zsidó nép közelmúltban lezajlott nagy tragédiáját is. Hirdeti a feltámadást, az örök reményt, a zsidó nép kiirthatatlanságát. A vers oly ékesen szól hozzánk, élőkhez, hogy önmagáért beszél a következőkben:

„Lóháton harckocsin robogtak ellenünk,
Nekünk az Ur neve volt minden fegyverünk.
Hiába törekedtek, ők törve hulltak el.
Mi felhámadtunk s népünk örök életre kel.”

A gyászünnepélyre sorra megérkeznek a hivatalos küldöttek. Először az államrendőrség díszszakasza érkezik, majd nem sokkal utána a honvédkerületi parancsnokság népes tiszti küldöttsége. A rendőrgárda most vizsgálják. Beszítja a felvonulást, elindítja a gyászolókat seregelt. Hatalmas babékosztorú is visznek a menetben. Ezt az utvonalon lévő orosz hősi emlékműre helyezik el a volt munkaszolgálatosok kijelölt tagjai. A menet megáll, a rendőrök és a katonatisztek tisztelgése közben a hazatért zsidóság nevében teszik le a hősi felszabadítók emlékére emelt oszlopra a koszorút.

Ísmét elindul a menet, végig a debreceni főúton. Az utvonalon mindenütt lehúzott redőnyű üzletek. A zsidó kereskedőkön kívül, akik egész nap zárva tartották üzleteiket, a gyászmenet elhaladása idején a más valószínű kereskedők is bezárják üzleteiket. Együttérzésüknek adnak ezzel kifejezést.

Elhalad a menet a Deák Ferenc-utcai nagy zsidó templom előtt. Az egykor oly impozáns „Jakob sátra” most üres ablakkal kifosztva szemléli a lassu menetet. A volt munkaszolgá-

tosok díszszakasza főveléssel és díszlépéssel üdvözi a szent hajlékot

A temetőbe kiérve, szaporodik a hivatalos küldöttek száma. Megérkezik Debrecen város főispánja: Öry István. Hajdu megye főispánja: dr. Balogh István. Debrecen város polgármestere: Szabó Kálmán. Hajdu vármegye és Debrecen város főkapitánya: dr. Molnár László, dr. Kövendi és dr. Kárpáti rendőrelvezérek. Elhelyezkedik a gyászoló közönség a gyászlepellet letakart koporsó körül, melyben a Debrecen környékén összevásárolt s bebizonyítottan zsidótestvéreink testéből készült szappan van elhelyezve. Ezt is most fogják a hősök temetőjében eltemetni.

Kezdetét veszi a gyászszertartás. A zokogás lesz urrá a megjelenéken. Mindenkinek van elvesztette, akét egyénileg is megsirat. A felszendült ősrégi dallamu szoltárok, a fájdalom kilörészt fokozzák. Siera Miksa orth. és dr. Weisz Miksa stat. főrabbi gyászbeszédei megrázó erővel ecsetelik a zsidóság fájdalmát. A jelenvolt másvallásúak szemébe is könny tolu. Most a honvédkerületi parancsnok képviselőjében Dezső lelkesítőny lép a szószékre. Együttérzésének ad kifejezést. Vigasztalja zsidó testvéreit. Gyulaházi Jenő MUsz elnök e harcias szöveget bátor hangján tetemre hívja a gyilkosokat, majd átadja az emlékkövet a Szentegyháznak, melynek nevében dr. Schwartz Arthur nagasszárnyalású beszédben veszi át. A toltörős ifjuság nevében Löwy László beszél, majd Bleich Béla gyönyörű verset mond.

Következik az El-mole-rachamim, a zsidó ősi gyászima, melyet a kántor és az énekkar ad elő. Ezzel befejeződött a temetői szertartás.

Délután 5 óra előtt megint kezdenek összegyűlni a debreceni zsidóság hazakerült tagjai, hogy a romtemplomban tartandó istentiszteleten részt vegyenek. A templom üvegürel küll ajtajában Gyulaházi Jenő és Radó Antal MUsz elnökök fogadják az érkező küldöttségeket. A délelőtti vendégek seregén kívül megérkezik a gyászünnepélyre dr. Révész Imre ref. püspök is. A kántor és a kórus énekével kezdődik a templomi ünnepély. Ezután dr. Weisz Miksa főrabbi szentbeszéde következik. „Káin hol van Abel a te - testvéred?” Hangzik a kérdés. „Káin, hova tetted Abelt?” — szól a vádként beillő érdeklődés. Az érces hangú főrabbi szavai a

butoraitól megfosztott templomban élesebben csengenek. Nem felel senki a vádra, a hallgatóság néma állhatatlansággal figyel a szónok szavait.

Dr. Weisz főrabbi, gyászbeszédét imával fejezi be, melyet állva hallgat végig az egész gyászoló gyülekezet. A beszéd után ismét szoltárok következnek, majd megint a főrabbi egy felhívása: moodjuk el együtt az árvák imáját, a Kaddist. Jiszkadál Vejiszkadás, hangzik az egész gyülekezet ajkán. A karzatról élénken hallatszik a nők kesergése, majd zokogásba ful az ima. Fuldokló hangon mondja most már mindenki, oly nagy az Örökkévalóhoz intézett könyörgés lelki átélése.

RADÓ ANTAL

Pápa

Pápa, július 16. Tamuz hó 17-én, a zsidó történelem nemzeti szerencsétlenségei sorozatának napján érkezett ki 1944-ben a pápai zsidóság Auschwitzba. Ezen az évfordulón üldözött kegyelettel a pápai maradvány zsidóság 3200 mártírja emlékének.

A város, amely egykor hangos volt a Tóra tanulásától, most némán gyászol. A zsidó üzletek egész napson át zárva vannak. A kora reggeli órákban bőjti istentisztelet. A közös sors, a közös gyász és fájdalom egybekovácsolja, testvéri szeretetben, eggyé forrasztja a zsidóság minden áruyalatát. Kines cionista, nincs asszimilálás, neolog, ortodox, vagy elhaszid, mind egyformán gyászoló zsidó árva, mindenkinél. Jahzeitja van, mindenki kaddist mond.

Délelőtt 10 órára a nagy templom romjaiban gyülekezik a város zsidósága. A pápai zsidó templom az ország egyik legmonumentálisabb ortodox temploma volt. Hatalmas kupola emelkedik a főhajó fölött. Kétemetemes női karzat van. Országszerte híres volt a templom belső berendezése, amelynek padjaihoz a csomómentes fát messze külföldről hozatta annakidején Eszterházy gróf. Régi idők... Most csak a csupasz falak állnak és kísérteties komorsággal zeng minden szó, minden lépés.

A gyászünnepélyen megjelentek a hatóságok az egyházak, az orosz katonai parancsnokság, a katonai szervek, a pártok és a demokratikus szervezetek kiküldöttei. Pontban 10 órakor gyászlepellet letakart koporsót hoznak be a templomba. Széltépett, meggyalázott lártatekereket rejt a koporsó, amelyet a szónoki emelvény elé helyeznek. Hűde borzadás, hau-

gos zokogás tölti meg a komor csupaszfalú templomot. A közönség megrendültsége leírhatatlan.

Löwy Károly pesti kántor — a Pápán 42 éven át működő és közszerzetnek örvendő Löwy Lázár főkántor unokájának gyászszolozsmája szárnyal a templom kupolája felé. Majd dr. Donáti Kornél elnöki megnyitója következik. Testvéri közfoglásra szólítja fel a halóságok és egyházak küldöttjeit. Azt az óhaját fejezi ki, hogy megjelenésük ne csak demonstráció legyen, hanem elindítója a közös harenak az ismét felbujánzó fasiszta árület ellen.

Dr. Eisenberg Béla rabbi lép a szószékre, hogy elmondja ünnepi beszédét. Emlékezik a mártirokról, de egyben rámutat azokra a roppant feladatokra, amelyeknek megelégteléstől függ a maradvék zsidóság sorsa, jövődjéje. Beszéde végén együtt mondja el a közönséggel a kaddis imát. Löwy Károly „El molé rachamim”-ja után Szilágyi Sándor, a székesfővárosi törvényhatóság bizottsági tagja — aki maga is Pápa városának szülöttje, — az *Israeliták Országos Iradaja és a Pesti Izraeli Közösség részvételét tolmácsolja*. Igéri mindkét testület nevében, hogy minden erkölcsi erejükkel támogatni fogják a pápai zsidóságot és ott állanak mellettük minden zsidó törekvésük megvalósításának előmozdításában.

Schück Jenő tábori lelkész beszédében párluzamot vont Tamuz hó 17-ének történelmi emlékei és 1944 borzalmi közt.

Kerekes János, Pápa város polgármestere beszélt ezután. A magyarság jobbik része is szenvedett, éppen ezért — ugymond — a megmaradt zsidósággal együtt kell barcolniuk az igaz demokráciáért és szabadságért.

Német József római kat. apátplébános beszédében rámutat arra, hogy a fasiszta kegyetlenségek ellentétben állnak a keresztény egyházak tanításával, amelyek a szeretetet tanítják.

Gyóri Elemér, a dunántúli református egyházkerület püspöke a következő szónok. Beszédében elmondta, hogy a református egyházak püspökei szakadatlanul dolgoztak a fasiszta metely ellen. Több memorandumot juttattak el az illetékes kormányzati tényszökhöz, de ezek hatástalanok maradtak.

Az evangélikus egyház képviselőjében Bácsy Sándor evangélikus lelkész szólott fel. Bünyünk mindannyian — ugymond — nem tettük meg mindazt, amit kellett volna.

Hasonló szellemben beszélt Váriházy ezredes, katonai állomásparancsnok.

A független Képző Párt nevében Nagy György, a Magyar Kommunista Párt részéről Závory Zoltán, a Szociáldemokrata Párt nevében Kaposi Béla beszélt. Mindannyian kihangsúlyozták az együttműködés szükségességét,

a demokratikus Magyarország felépítésében.

Dr. Donáti Kornél elnöki zárszavával ért véget a gyászünnepély templomi része.

Chaszid zsidó ifjak vállukra vették a tóratekerceket rejtő koporsót és a gyászmenet zárt sörökben vonult végig a városban a temető felé. Sok a lehuzott redőny, de sok a közönyös részvételek arc is. A halóságok és egyházak küldöttjei is résztvettek a gyászmenetben. A temetőben Löwy kántor megrázó imája után dr. Eisenberg Béla rabbi beszélt. Gyászbeszédében kifejtette, hogy csak az anyag és amelyet elégettek, bemocsokoltak és meggyaláztak, a Tóra szelleme örökké él.

Dr. Györki Imre (Pápa) tementre hívta 3200 pápai és hatmillió európai zsidó gyilkosait. Szivettépo zokogás közepette helyezték el a szétlétett tórákat a mártirok emlékének emelendő emlékmű alapkövéként. Dr. Eisenberg Béla kaddis imájával ért véget a temetési szertartás.

Szeged

Szeged, július 18. Mélyszéges gyászal, zokogó fájdalommal könnyeknek árjában temetle el jelképesen Szeged háromszáz mártírját: két kicsi koporsót. Az egyikben a náci barbárimus égbekiáltó dokumentumával: testvéreink testéből fészelt szappanokkal, a másikban meggyalázott szent Tóránk szétszaggatott tekerésével. Szeged társadalma impozáns módon adott kifejezést együttérzésének. Megjelentek: Szeged város képviselőjében Róna Béla tanácsnok, a Nemzeti Bizottságot dr. Donáti Kálmán elnök képviselte, a Szociáldemokrata Pártot Olejnyik József, dr. Berkes Pál, Müller Dezső, a Kommunista Pártot Tombácz Imre nemzetgyűlési képviselő és Enczi Endre szerkesztő, a Paraszt Pártot dr. Nagy István, a Polgári Demokrata Pártot dr. Pap Öbber. Az egyetem a teljes tanácsal dr. Purjess Béla rektor, dr. Ditrői Gábor, dr. Schneller Károly, dr. Tóth László, dr. Greguss Pál dékánokkal és Kányó Béla professzorral képviseltette magát. Ott volt Örvény Zoltán tábornok, a 3. honvédelmi terület parancsnoka, dr. Drégely József rendőrezredes, dr. Csillag Sándor rendőrnagy és dr. Volgár György rendőrfőhadnagy, a felekezetek képviselőjében dr. Inczedy Kálmán püspöki megbízott, dr. Majlátyi Béla lelkész, Bakó László, református lelkész. Megjelent még Patzauer Aladár főnagy, Hódmezővásárhely katonai parancsnoka, dr. Hamar Sámuel pénzügyigazgató, Bleicher György postafőigazgató, Makó zsidó hitközségének küldöttsége, Morvai Samu előjáró vezetésével

és Hódmezővásárhely hitközségének küldöttei dr. Deutsch Béla elnökkel az élén. És ott voltunk mi, megmaradt maroknyi szegedi zsidóság, lelkünknek soha be nem gyógyuló sebeivel, marcangoló fájdalomunkkal, siratva a szülőt, a gyermeket, a testvért, akiket az embertelenség szörnyei léptek el mellőlünk és akiket már soha többé nem ölelhetünk magunkhoz...

A temetől gyászszertartás

A temető végtelen csendjében, Isten szabad ege alatt folyt le a megrázó gyászszertartás. Stern Márton hitközségi elnök vezette a koporsót hozó menetet, melyben az előjáróság, a Szentegylet élén Dános Dezső elnökkel vett részt. A menet élén két töránkkal két templomtáya haladt, a fekete lepellel letakart kis koporsókat a Szentegylet előjárói vitték. Felhangzott az ősi Av horáchámim és megindult a könnyek zápora, a lelkük néinán váló könnyei...

Ezután dr. Frenkel Jenő főfőrábbi lépett az emelvényre és szentbeszédet mondott: — Két koporsót bocsátunk itt le a sir mélyébe — mondotta — mert nemesak vértanúink maradványait temetjük, hanem eltemetjük hitünk tanításainak szent tekerését, meggyalázott, szétszaggatott szent Tóránkat is.

Egymás mellett fekszik előttünk a két kis koporsó láda. Egyszerre temetjük el a két ládát, mert itt akarunk áldozni az emlékezésnek és a kegyeletnek. Emlékmű alapkövéül helyezük el őket. Meggyilkolták, meggyalázták őket, akiknek emléke előtt most kegyelettel áldozunk. Itt fog emelkedni az az emlékező-örökítő műalkotás, amelyen ragyogni fog mindnyájuk neve, mi pedig időnkint elzárándokolunk ehhez a siraltó falhoz, amely a kegyelet templomaként fog állni előttünk.

A legszentebb templomban, Istennek szabad ege alatt, a sirkert zöldjében inádkozunk most lelkünknek üdvösségéért. Legyen bárhol a fekhelyük, Te ott vagy Isten mindenütt.

A megindító gyászbeszéd után Bán Ernő főkántor szivbemarkoló El molé ráchámim inája következett, majd Stern Márton hitközségi elnök állott az emelvényre.

A jeruzsálemi szentély pusztulása óta ilyen szörnyű tragédia nem viharzott el Izrael feje fölött, mint a hitleri fasiszmus és nyilas éra alatt. Ezek az emberbőrbe bujtatott fenevadak nem elégezték meg 6 millió ártatlan, fegyvertelen zsidó testvérünk kiirtásával, nem volt elég nekik gyönyörű templomok, kulturkinces lerombolása, könyveknek elégetése, meggyalázták az ótestamentum szent tekeréseit is. A nyitott sirba, amelybe a meggyalázott tóratekerceket és a szappanmaradvékot temetjük, jelképesen temetjük a mi drága, ártatlanul elpusztult hoz-

zártalozóinkat. A hitközség nevében a sirt átadom a nagymultu szegedi chevranak, gondozza azt és őrizze meg a jövőendő számára.

A pártok szónokai

A templomi kórus Eli Cijon éneke után

Morvai Sámuel a makói hitközség részéről mondott megrázó beszédet. Ezután Olejnyik József a Szociáldemokrata Párt nevében kifejezte mélyszéges részvételt és tolmácsolta a párt megvételét a minősítetlenn cselekedet fölött. Hangoztatta, hogy pártja éltizedek óta küzd a szabadságjogokért, az emberi egyenlőségért, a testvériségért, a szeretetért. Egy új világot akar építeni, ahol többé sohasem lehet ilyen gazságnak előfordulni.

Tombácz Imre nemzetgyűlési képviselő a Magyar Kommunista Párt nevében beszélt.

Az előttünk fekvő zsidó testvéreink az emberiség szabadságharcának mártírjaivá magasztosultak — mondotta. — Keserves ítség között kellett az emberiségnek, — a zsidóknak is — akik a szabadságot, az emberi testvériséget óhajlják, megtanulnia, hogy a szabadság oszthatatlan és nem lehet az egyik felekezethez, nemzetek vagy osztálynak a szabadságát elrabolni anélkül, hogy ez valamennyiünk szabadságát ne veszélyeztetné.

Ha így cselekszünk, akkor méltóan járunk el az itt sirba hullalt vértanúk emlékéhez és megakadályozzuk, hogy az emberiség történelmében hasonló szegényesült megismétlődjék, akkor el fogunk érkezni valóban az emberi testvériség idejéhez.

Róna Béla városi tanácsnok megindult szavakkal vett búcsút Szeged város közönsége nevében. Igéretet tett, hogy Szeged minden erejével küzdeni fog az emberi jogokért, szabadságért, egyenlőségért és testvériségért.

Donáti Kálmán dr. a szegedi Nemzeti Bizottság részéről hangoztatta, hogy örködni fog afelett, hogy ilyen gazság és gyűlölet soha többet semilyen formában urrá ne lehessen és helyébe a megbékélés költözék a lelkekbe.

A gyászbeszéd után a koporsókat lebecsajították a sirba. Schwartz Ede kántor elmondotta a Michon leóvid imát, Frenkel főrábbi pedig a gyászszólkával együtt a Kaddist. Dános Dezső, a Chevra Inóke vette át végül a sirt, fogadalmat téve, hogy egy éven belül állani fog e helyen az emlékmű, a három-ezer ártatlan szegedi mártír siratékaja, amely híven őriz majd a német és nyilas gazságok bűntudatának szent emlékét.

A tűző nap sugara bucsuzóul körülolelték a frissen bantolt sirt, amely örök megnyugvással fogadta magába az ismeretlen munkaszolgálatosnak és az ismeretlen deportáltnak földi maradványait.

GÁBOR ARNOLD

Rádiót, rádiócsövet,

szült rádiót le veszek, érte házzom megyek. Vétel. — Eladás. — Csere. ULLMER, Király-u. 99/B. I. 11.

Ujpest

Ujpest városának zsidósága Tamuz 20-án az ujpesti deportáltság Auschwitzba érkezésének napján gyászévfordulót tartott. Az évforduló előestéjén, július 18-án este 8 órakor tartott istentiszteleten jelen voltak Ujpest város képviselői, a pártok kiküldöttei, az Országos Iroda és a Pesti Izr. Hitközség képviselőitében dr. Földes István elnökhelyettes, dr. Munkácsi Ernő ügyv. igazgató és dr. Vas, az országos Musz. szervezet elnöke.

A szertartást Stern József főkátor a megrázó dallamu „Ha te Isten“ című imával kezdte meg. Utána a hitközség megbízott rabbija, Murányi Miklós rabbijelölt állott a szószékre. Mint ujpesti emlékezett meg a hitközség tragédiájáról, hol alig 2000 lélek tért vissza a 20 ezer lélekből. Elhagyott lett az egykor népes hitközség. Elvesztette legjobbait, nagy tanítóit, dr. Friedmann Dénes főrabbit, főkátorát, Klein Eliást és számos régi vezetőjét.

Stern József főkátor gyönyörű El mole rachamimja fejezte be a szertartást, majd mindenki elmondta a Kaddist.

Másnap reggel istentisztelet után az ujpesti zsidóság, élén az ornátusba öltözött rabbiával és főkátorral, zárt sorokban vonult ki a temetőbe. A város az ületek bezárásával fejezte ki együttérzését a gyászolókkal, a város házra küldték a gyászlobogót. A temetőben a főkátor imája kezdte meg a szertartást. Utána Murányi Miklós megbízott rabbi rámutatott arra, hogy két évvel ezelőtt ugyanezen az uton, a temető mellett vonult az ujpesti zsidóság, közülük 8 maga is a halálvonatok felé. Ugy érezték akkor a távolodó sirokat, mint a bibliai Ráchel sirját, mikor őseink mellette mentek a babiloni száműzetésbe. Szörnyű tragédiánk már megtanított bennünket arra, hogy nekünk, Ráchel gyermekeinek, vissza kell térnünk az ősi földön nyugvó ősanja sirjához. Ezt kívánják tőlünk a vértanúk, kik sirokat sem hagytak maguk után, nehogy e sirok visszatartsanak minket a zsidó jövő egyedül járható útjáról.

Stern József főkátor El mole rachamimja és a Kaddis elmondása után a gyászünnepély befejeződött.

Zalaegerszeg

Zalaegerszeg, július 16. A zalaegerszegi és zalamegyei zsidóság ma emlékezik meg azokról, akiket két évvel ezelőtt a zalaegerszegi gőtől Auschwitzba hurcoltak s akiknek nagy része elpusztult, 2100 mártírról emlékeznek és az emléküket megörökítését szolgáló emlékoszlop alapkövét teszik le. A reakciónak ismert és türelmetlenségű hirdetések Zala tanubizonyosságát adta annak, hogy szakít a múlttal és ösztönösen kívánja a megbékélést, testvéri szeretettel nyújtja ki kezét a megmaradtak felé.

Zala megye mélyszégyen együttesével vett részt a gyászistentiszteleten és a temetői ünnepségen. A megjelentek élén ott láttuk a kormány és a vármegye képviselőitében dr. Papp Ándor főispánt, valamint Dávid János alispánt a vármegye tisztikarával, az Országos Irodát dr. Kertész Adolf képviselő, az egyházak részéről dr. Galambos Miklós apátplébános, Nagy Miklós evangélikus és Berta Jenő református lelkészt, Baráth Ferenc zalaegerszegi polgármestert, a város tisztikarával; megjelent Spektor ezredes, a vármegye orosz katonai parancsnoka, Kornháber ezredes, a honvédség részéről, Farkas Ferenc, a vármegye rendőrfőkapitánya, Kunecz Károly, Zalaegerszeg rendőrkapitánya, a törvényszék és járásbíró, a pénzügyigazgatóság és erdőigazgatóság vezetői, a pártok megbízottai, a Szakszervezeti Tanács, az ügyvédi kamara, az Ipartestület, a posta és a vasut, az iskolák, az önkormányzatok és intézmények képviselői és küldöttjei.

A zalaegerszegi gyászolók mellett a keszthelyi, tapolcai, sümei, balatonszemesi, zalaszentgróti, zalalövői, lentli, lesencsotomaji maroknyi zsidóság és a szombathelyiek küldöttjege.

Kegyeltes ünnepség a templomban

A monumentális szép templomot, amelynek nemes ivelésű, pasztrall festésű bolthajtásai az utolsó években annyit szenvedést láttak, zausfolásig megtöltötték mindazok, aki Auschwitzból és az üldözöttség más útjairól visszatértek. A zokogók között megilletődve állottak mindazok, akik a gyászolókkal együttérzettek.

Fekete drapériák borították a templom oltári emelvényét, gyászfátyolok alatt tompított fénytel égtek a lámpák és két emlékműves lobogott a frigszekrény előtt. A megjelentek némán, lehajtott fővel emelkedtek fel helyükről, amikor az orgona halk bugása közben az istentisztelet megkezdődött. Az énekkar gyászdala után a hitközség elnöksége felnyitotta a frigszekrényt és Fried József, rabbihelyettes imát mondott a Tórák előtt. Utána az énekkar kísérete mellett Schönfeld Vilmosnak, a zalaegerszegiek volt főkátorának megható gyászéneke következett, majd Abrahamson Manó pesti főkátor nagy művészetével előadott gyászszólamát szárnyaltak föl.

Ezután dr. Katona József, a pesti Dohány-utcai templom rabbija lépett a szószékre, aki mint a város szülője vett részt

a gyásznapon s emlékbeszédében ezeket mondotta:

— Két év előtt itt is összegyűztük a kettős tilparancsolati kőtáblát, amelyre fel volt írva: „Ne ölj!“ „Ne lopj!“ „Ne kívánd a másét!“ „Ne mondj embertársad ellen hamis tanúságot!“ Két év előtt ezen a napon itt is máglyára vitték szent Tóránkat, amely az örök erkölcsiség eszméit adta ennek a világnak s azt a tanítást hozta mindenki számára: „Szeresd embertársadat, mint önmagad!“ Meghasadtak itt a város falai s benyomult ide a résekben az időzség, a gyűlölet, a harag és a hosszú szelleme. Megszűnt az oltári áldozat s kitűntek a szeretetnek, a megbékélésnek, az együttérzésnek és emberiségnek lüzei a szivekből. S a vallás örök szentélyében két év előtt újra felállították a pogányság hályáncpét, amelynek vigyorgó ábrázata előtt ezeket viltek innét a pusztulásba. Emlékezésünk, amelyel mártírjainkra gondolunk, soha nem szűnik meg. Gyűlölet és bosszúvágy nem hevít szívünket, de felejteni nem tudunk, soha nem fogunk. Ez a nap a mi számunkra örökre bőjttel, gyászszal egybekötött emléknapp lesz, emlékezni fogunk mindig s így emlékezésünkben örökké élnek a mi mártírjaink.

Az emlékbeszéd után Abrahamson Manó főkátor megindító komorsúggal elénekelt az El mole rachamimot, majd a templom összes gyászolói együttesen elmondották a rabbiával az Árvák Kaddis imáját.

Emlékezés a temetőben

A gyászistentisztelet után ezrekre mező tömeg jelenlétében kezdődött meg a temetői szertartás, dr. Katona József rabbi

Egyházak és hatóságok a gyűlölet ellen

Nagy Miklós evangélikus lelképásztor, a biblia szavalt idézte:

— És jóakarát az emberekhez — mondotta — ez legyen a jelszó, amikor igen szomorú életünket nézzük, amelyben keressük a megértést és a megbékélést. A sok áldozat és a sok szenvedés közelebb viszi az embereket egymáshoz. Mi azt reméljük, hogy nem hiába omlott vér és patakozott anyyi könny, most már az emberi szívek egymásra találnak. Résztvevél, együttérzést és megértést hozok egyházam nevében, megértést és megbékélést kérek a gyászolóktól és békességet kívánok a mártíroknak. Hangsúlyozom itt, hogy egyházam mindig küzdött az embertelenség ellen és mi részt fogunk venni a további küzdelemben is a gyűlölet ellen. Ebben a harcban összefogunk minden igaz emberrel.

Berta Jenő református lelkész megkapó szavakkal vizsgálta azokat, akik zokogva állottak a mártírok alapköve körül:

— És Abrahamson Manó főkátor megrázó imái után elsőnek Grósz Imre, a zalaegerszegi hitközség elnöke mondott beszédet, amelyben minden igaz ember öszinte segítségét kérte a mély sebek begyógyításához, amelyet a vak gyűlölet féktelen lángjai égtek a zsidóságon.

Dr. Rotsekild János, a visszavert deportáltak nevében beszélt. — A zalai 2100 — mondotta — a magyarországi 600 ezer, az európai hatmillió zsidó áldozatos halála, hiszük, valóban áldozat a jobb korért, amely után oly buzgón epedezünk. Mi, akik megjöttünk a halál kapujából, valamennyien magas kultúrától tettünk tanúságot, hogy nem álljuk át lelkünk szívének egész további ajándék-életünk keserűségét és bánatát, borzalomokkal teli átéléseinket soha már bosszúvá, hanem apáinktól örökölt humánummal a munkában és az ártatlán áldozatok emlékének méltó megőrzésében akarunk élni.

Kertész Adolf, a Pesti Izraelita Hitközség szertartásügyi elöljárója, mint hitközsége és az Országos Iroda kiküldöttje tartott megrendítő beszédet. A hazatérteket visszaemlékeztette azokra a szörnyű napokra, amikor a megye összes zsidóit a lakosság helyeslése és körörendő megjelölésével kíséretelen zsúfolták össze a vagónokba. Lehetetlennek tartja azt, hogy a gyermekek megkülönböztetésétől edesanyjuk gyilkosával és a szülők fiaikkal a kirtóival. Az utóbbi hetek seményei után kételkedniük kell azoknak a szavaiban, akik a megbékélést hirdetik, de közben eltűrik, hogy pogrom-hullám borítja el az országot. Mártírhalált halt testvéreink emlékéit — ezt itt fogadjuk meg — örökre Grizul fogjuk, emlékkörre és Isten dicsőségére oszlopot emelünk — fejezte be nagyhatású beszédét.

— A vallás példát adott az embernek, de a gyarló ember elhagyta a példa követését, ezért zuhan élete gyűlölettengerbe. Mi, akik most is a vallás szolgái vagyunk, elsőrendű feladatunknak tudjuk azt, hogy az embert a gyűlölet árjából felemeljük. A vallás példáját tartjuk az emberek felé s úgy igyekszünk klengesztelni a megbántottakat s meggyógyítani a hűben betegeket. Nem, csak a részvét őrzése él bennünk, amellyel itt állunk, hanem, nagy, szent elhatározások is, hogy ezt a hazát felemeljük s ebben minden polgárnak szeretetet és békességet biztosítsunk.

Zala vármegye főispánja dr. Papp Ándor, határozott állásfoglalása mély benyomást keltett:

— Ha a magyar történelem lapjait forgatjuk, — mondotta, — néhány verőfényt és örömet sugárzó oldal mellett nagy számmal találunk gyászkeretes lapokat, amelyek mindgyikük

a magyar sors egy-egy csapásáról, tragikus eseményéről számol be. Nagyon sötétek azok az oldalak, amelyek a legutóbbi világháború történetét foglalják magukban és különösen feketék azok a fejezetek, amelyekben a magyar zsidóság sorsával foglalkoznak. Hogy mi történt ebben az időben, arról nem kívánok beszélni, mert sebeket felszaggatni nem tartom idomossnak, de meg kívánom állapítani, hogy ezekkel az eseményekkel a magyar nép sohasem azonosította magát és ha meg is történt, hogy a magyar nép nem hallotta szavát, kélt mértékben, ezeknél a történésekkel, amelyeket egy-két örült idegen befolyásra követelt; szégyenkezett és együtt szenvedett a megalázottsággal. Én pedig, a magyar kormány helyi megbízottja, de Zala vármegye közönségének nevében is szeretettel tárom ki az üldözöttek felé karjaimat, hogy igyekezzünk letéríteni környeiket és segítsünk a felgyűlt otthonok felépítésében. Ez a talpók pedig, melyet a megmaradtok kegyetele emelt, legyen erős sarokpillér, elpusztíthatatlan és megemeltetetlen, mely intézményesen maga alá temeti a multat oly módon, hogy alatta az egyenetlenkedés, az irigység, kapzsiság és felekezeti türelmetlenség démenjai soha ki ne szabadulhassanak. Rajta pedig épüljön fel a nemzeti egyetértés ragyogó alabástrom épülete, amelyben lakni fog a béke, a megértés és a szeretet s amelyben kéz a kézben, felekezeti különbség nélkül a boldog jövőért munkálkodik minden becsületes magyar ember. Engedje a Mindenható, hogy ez minél előbb sikerüljön.

Baráth Ferenc, Zalamegerczeg polgármestere nemeshangu szótartó intézett az egybegyűltekhez:

— Szívem minden szeretetével, megértésével, együttérzésével azok felé mondom a magam és városom nevében kifejezett részvételet, akik itthon vannak. Tudom, hogy sohasem tudják teljes mértékben kifejezni azokat a brutális időkkel, éveket, amelyeket át kellett szenvedniük minden humanizmusuk minden európaiságuk ellenére. Én szerény személyemben, aki sohasem tettem billenést a számon, vállalkozni merem arra, hogy bocsánatot kérek. De lehet-e várt azoktól a hőhéroktól bocsánatkérést, akik simogató kéz helyett, gyilkot és főt vettek kezükbe, géppisztolyt és szuronyt hordtak, lehet-e ezektől bocsánatkérést várni? Lehet-e kérni és remélni azoktól, akik velünk humanistákkal, európaiakkal a szó szeretteljes értelmében vett keresztényekkel sohasem értettek egyet, mert ha mi magunk fordult volna meg, akkor ne letnénk itt, akkor nem lenne előttünk ez az alapkö. A terror ellen a keveseknek, a hangosoknak és látráknak lehetett-e védekezni? Ha mást nem is lehet-

tünk, de megtettük a karavánban elhajtott nyomorult zsidók felé azt, hogy a szemünkben szivárványozó könnyünkön keresztül küldtük el hozzájuk simogató részvételet. Ez semmi volt, tudom. Nem lehetünk többet. De most bocsánatot kérek, nem az európaiak, a humanisták, hanem az idegen és nem idegen hőhéroktól és gyilkosok nevében mindenképp, aki átélte a meghurcoltatás és gyalázat szenvedéseit, a rombolás és mártíromság fájdéfiriumát. Az én humanizmusom dobbanó szívem erre ösztökél és kérem az itt megjelent gyászolókat, testvérjüket, anyjukat, apjukat, rokonukat, szeretteiket veszítetteket, *fogadják el én tőlem a gonoszok nevében kifejezett bocsánatkérést.*

Dr. Katona József rabbi szólott a kormányzat és az egyházak képviselői után és azt hangoztatta, hogy a részvételet és együttérzésnek szavai, amellyel a felszólalók megbékélést és megbocsátást kértek, megtalálják az utat a mélyszégyen gyászba sújtott és oly sokat szenvedettek szívéhez.

Ezután az összes pártok szóval, valamint a Szakszervezeti Tanács megbízottjai külön-külön felszólaltak és állást foglaltak a gyűlölet ellen, megértést, összefogást és szeretetet hirdetve. A munkaszolgálatosok nevében **Dr. Dénes István**, vármegyei tb. főügyész beszélt és azt hangoztatta, hogy a megmenekült munkaszolgálatosok ugyanúgy, ahogy megállották helyüket az üldözöttek idején, a jövőben is öntudatosan helyt akarnak állni a zsidósággal.

A kegyetes ünnepeket **Dr. Sommer Jenő** szavai zörték be, aki az emlékműbízottság nevében átvette az alapkövet, azzal a fogadalommal, hogy az erre mielőbb felállítandó emlékmű „sugározza ki szereteteink békét megváltó szent mártíromságának szellemét”.

Böjtnapl záróistentisztelet

A gyász mélyszégyen esendjében s az emlékek fáletett hangulatában eltöltött nap után alkonyat felé ismét megtelt a templom **böjti istentiszteletre**. Töraolvasás után **Dr. Katona József** rabbi méltalta az impozánsan megrendezett nap jelentős eredményességét és szólott arról a mélyszégyen lelki balástról, amelyet az örök időkre megfogadott böjttel egybekötött gyásznap gyakorol az emlékezőkre. Még bensőségebb zsidó életre szólította fel a hivatelt, majd velük együtt elmondotta mégegyszer a gyászolók imáját.

SZIRMAI KLÁRA

Ki tud róla?

Keresem férjemet

Pollák Izsákot

szül. 1885. 1914 október 20-án a nyilasok Dobu. 4. aól elhurcolták. November 14-én Dorogon a 17-es szádon volt, később Hegyeshalom Át állítólag Földvárba vitték. Bármilyen hírt kér felesége, Dobuta 4. I. em. 10.

Külföldről keresik

A HIAS HEBREW SHELTERING AND IMMIGRANT AID SOCIETY budapesti hivatalánál keresik az alábbiakat. Nevezettek jelentkezzenek, vagy bárki, aki tud róluk, jelentkezze az aköz személyesen, akár írásban a HIAS hivatalában, V. Géza-u. 8. szám alatt, hétfő, szerda, péntek délelőtt 9—2 óra között.

A. 35203/975. Grünwald Sándor, IX., Bokréta-u. 24. Keresi: Frommer Enrique, Buenos Aires.

35275/1000. Blau Adél sz. Bécsben, 1896., Blau Lily sz. Bécsben, 1924. Keresi: Weissenberg Robert, c/o Hias, Shanghai. Kereső azt hallotta, hogy mind a ketten Budapesten élnek.

35281/1001. Dr. Endrei, Bpest, Chevra Kadisa. Keresi: Association of Jewish Refugees.

35282/1001. Dr. Goitein György, sz. 1911, Kolozsvaron, deportáltak 1944-ben, utoljára 1945-ben Feldafingban látták. Keresi: Association of Jewish Refugees.

35493/1004. Dith Edith Kohn, sz. 1938, május 5. Bécsben a zsidó árvaházban volt, Hungária-körut 149-ben. Keresi: Lia Kohn, Salerno.

35365/1006. Haekerné sz. Katz Lenke, varronő, Bpest, IV., Párisi-u. Keresi: Berla Selinger, Roma, Via Ruggero Fauro 9. 4.

35384/1009. Epstein Hermann, Budapest, sz. 1919. Swalawa CSR. Keresi: Epstein Bernad, Roma, Via dei Leutari 35/25.

35398/1010. Schusiel Chaskel, szörmekerkeskedő, - Budapest, sz. Zborow, 1905. CSF. Karpato Russia, Keresi: Bernard Epstein, Rome Via dei Leutari.

35394/1011. Felner Gizella, sz. Schwarz, Felner Elénér mérnök, Felner Vera, utolsó hír róluk 1942-ből Budapest-ról. Keresi: Hermann Singer, Givat Rambam near Tel-Aviv.

35395/1011. Dr. Nemes László, ügyvéd, 40 éves. Keresi: Hermann Singer, Givat Rambam near Tel-Aviv.

35399/1011. Szegő János sz. Baján, 1912. III. 12-én, apja neve Rezső, anyja Denneberg Irma. Oroszországban dolgozott, mint orvos, 1943. május 5-én az orosz rádió közölte nevét. Keresi: Szegő Piroška.

35411—16/1013. Frenkel Sándor, Lajos, Miklós, Fszter, Sári Piroška, Budapest. Keresi: Richard E. Frenkel Newyork, 1045. Grant Ave Bronx 56.

35422/1014. Fürst Paula, Budapest. Keresi: M. Marczai Littmanu, London, W. 1. 4, Bryanston House Dorset Str. 28. V.

35434/1014. Klein Dóra, sz. Huszton, 63 éves, Klein Illi, sz. Huszton 1909., Klein László fogorvos, sz. Huszton 1907. Keresi: Hajnalika Lax, Limoges 8 Rue du 71. Mobilé.

35439/1015. Mittleider Ilona, fotográfus, sz. 1914. apja Ignác, Mittleider Péter, Imre, Meringer Elsa. Keresi: Rudolf Mittleider, Bethlehem Pa. 112. E. 4. Str.

35460/1017. Schwartz Jenő, sz. 1875., Schwartz Cecilia, sz. 1885., Schwartz Sándor, sz. 1914., Schwartz Roni, Schwartz Elza, Auschwitzba deportáltak őket. Keresi: Joseph Schwartz, Newyork, Bronx. 75. W. 175. Str.

35463/1018. Schwimerné, Bolgár Lenke, sz. 1912. Bpest, Keresi: Brieger Aladár, 308, So. Garfield Arlington, Virginia.

32284/572. Lehmann Löwy Cecell, Budapest, Zita-telep 10., Üllői-ut. Keresi: Gundersheim Ilona, USA.

34471/851. Feder Jakabné, Egressy-ut 1/e. Keresi: Jakob Feder, Tel-Aviv.

35290/605. Feldmár Sándor, Thököly-ut 89. Keresi: Matilda Jacob, Canada.

32770/715. Safar Imre, Hungaria-körut 111. Keresi: Roth István, Tel-Aviv.

33261/632. Lajos Erzsébet, Amerikai-ut 78. Keresi: H. Rosenberg, USA.

6780/854. Kertész Béla, Budapest, Aréna-ut 12/b. Keresi: Stefan Kertész, Palesztina.

16831/896. Sipos Armin, Dózsa György-u. 12/b. Keresi: dr. Lantos Pál, Tanger.

23176/625. Malz Schaja, Budapest, Szabolcs-u. 33. Keresi: Lili Moser, USA.

32482/594. Dr. Reich Sándor, Bródy-kórház, Szabolcs-u. 33. Keresi: E. Bloch, Astoria.

35315/995. Fried Béla, Budapest, 53. Postafiók 108. Keresi: Ernst Braschler, Zürich.

35221/981. Mandl Julia, VII., Wesselényi-u. 66. Keresi: dr. Sigmund Mandl, Rousse, Bulgária.

35320/995. Kormos Jenő, VI., Liszt Ferenc-tér 4. Keresi: Hilda Farkas, New York.

35254/988. Eisdorler Józsa és Ferenc, Király-u. 56. Keresi: Yetti Pistiner, Habana.

35335/995/a. Deutsch Jenő, V., Szent István-tér 11. Keresi: Nándor Berger, New York.

35336/995/a. Dán Imre, V., Csáky-u. 20. Keresi: Nándor Berger, New York.

32567/989. Baksa Soos Györgyné sz. Barnay Erzsébet, VIII., Rákóczi-ut 61. Keresi: Ernesto Barnay, Bucnos Aires.

35274/1000. Radványi Nándorné, Budapest. Keresi: Robert Schlesinger, Fritz Schlesinger.

Ahol a nép ellenállása minden zsidót megmentett

Irta: SÓS ENDRE

Az utolsó idők egyik legérdekesebb olvasmányáról akarok beszámolni az *Uj Élet* olvasóinak. A *Conseil Central des Juifs en Bulgarie* (a Bulgáriai Zsidók Központi Szervezete új kiadványáról van szó, amelyet párizsi barátaim juttattak el hozzám. A kísérő levelükből kitűnik, hogy a mű rájuk is nagy hatást tett.

A füzet címe: *La situation des Juifs en Bulgarie durant le régime fasciste et après le 9 septembre 1944.* (A Bulgáriai zsidók helyzete a fasiszta uralom idején és 1944 szeptember 9. után.)

Különös dolgok derülnek ki a Bulgáriai Zsidók Központi Szervezetének ebből a jelentéséből. Olyan csemégyek, amelyek megérdemlik az egész világ figyelmét és megbecsülését.

TIZEZREK FILOSZEMITA TŰNTETÉSE SZÓFIA UTCÁIN

A Bulgáriai Zsidók Központi Szervezete arról számol be, hogy — szösz szerint idézzük —: „Bulgáriában egyetlen zsidó sem pusztult el a háci-üldözések következtében, azok kivételével, akik mint partizánok estek el. Bulgáriában a zsidók száma nem csökkent, hanem ellenkezőleg, emelkedett.”

Meglepetéssel olvassuk ezt a megállapítást, amelyet statisztikai adatok is alátámasztanak. Ez több, mint amit eddig tudtunk! Az *Angol-Amerikai Palesztina Bizottság* memorandumából úgy értesülünk, hogy „csak” 5000 zsidót deportáltak Bulgáriából, mert a többit megmentette a neuzei ellenállás. *Most azután kiderült, hogy a bolgár zsidóság — hála Istennek! — még ennyit sem vesztett!* És intaktul érte meg 1944 szeptember 9-ikét, a felszabadulás napját!

Azokban a rejtélyes uszályokban tehát, amelyek 1943-ban érhadtak Budapesten és oly sok szóbeszédre adtak alkalmat, nem voltak bolgár zsidók. Ebben az időben a görög zsidókat szállították a németek vízi úton a haláltáborok felé.

Bulgáriában a németek és a helybeli fasiszták kénytelenek voltak „leállítani” de-

portálási előkészületeiket, mert ezeknek az előkészületeknek a lére majdnem forradalmi jellegű megmozdulás támadt.

1943 május 24-én tízezer és tízezer polgár és munkás filoszemita tüntetést rendezett Szófia utcáin. A bolgár rendőrség és a német katonaság nem mert közbelépni. A demonstráció méltóságteljesen zajlott le. Méltóságteljesen manifesztálta, hogy a bolgár nép nem tűri zsidó konfliktusai és embercsövérrei ellurcolását, vagy bántalmazását és ha kell, nezei ellenállásba megy át a zsidók érdekében.

A SZENT SZINÓDUS HATÁROZATA

Másnap reggel a kormány hivatalos közleményben tájékoztatta a közvéleményt a tervezett zsidóellenes rendszabályokról, de ugyanakkor nyomatékosan hangsúlyozta, hogy egyetlen zsidót sem fognak deportálni. A zsidókat néhány e célra kijelölt vidéki városban helyezik el.

Az 1943 május 24-iki tüntetés tehát jelentős győzelmet aratott. A fasiszta jellegű bolgár kormány — megritven a nép spontán megnyilatkozott akaratától — visszautasította a németek kívánságát. A németek pedig nem mertek, vagy nem akartak „kikezdeni” szövetségükkel és beletörődtek abba, hogy a bolgár zsidókat nem irthatják ki.

Megmozdultak a zsidók érdekében a legkülönbözőbb szervezetek is. A bolgár írók kiáltványban tiltakoztak a zsidók emberi jogainak elkobzása ellen. A bolgár újságírók ünnepélyesen kijelentették, hogy nem hajlandók kizárni zsidó kollégáikat. A bolgár mérnökök testvéri szolidaritásukat nyilvánították a zsidó mérnökök iránt. A bolgár egyetlen tanítók és egyetlen hallgatók nagygyűlésen foglaltak állást az üldözött zsidók mellett.

Hallatta szavát az uralkodó egyház szent szinódusa is, amely elrendelte, hogy a főváros és a vidék minden templomában olvassák fel ünnepélyes kiáltványát. E kiáltványban a szent szinódus Isten és ember előtt köz-

lirró tette, hogy: „A zsidókat ugyanazok az emberi és polgári jogok illetik meg, mint a másfelekezetűeket és nem szabad őket sem az országból kiűzni engedni, sem munkalehetőségüktől és normális életmódjuktól megfosztani.”

AHOL VERSENGÉS FOLYT A ZSIDÓBUJTATÁS TERÉN

A Bulgáriai Zsidók Központi Szervezete büszkén állapítja meg, hogy „A bolgár nép elszánt ellenállása megmentette a bulgáriai zsidóságot attól a sorstól, amelybe Románia, Magyarország, Szlovákia, Franciaország és más államok fasiszta kormányai a zsidókat juttatták.”

A bolgár zsidókat tehát nem engedte deportálni — a nép ellenállása következtében — a kormány, amely ezután azonban végrehajtotta a zsidók kényszerű letelepítését több vidéki városba.

Ezekben a vidéki városokban általában nem volt rossz dolguk a zsidóknak, mivel a lakosság majdnem mindenütt mindent megtett, hogy enyhítse nyomorukat.

Egyébként a bolgár zsidóságnak legfeljebb az egyik fele került ebbe az elviselhető száműzetési állapotba. A bolgár zsidóság másik felét elbujtatta a lakosság. Valósággal versengés folyt a zsidóbujtatás terén. Alig volt olyan bolgár, aki ne akart volna legalább egy zsidót megmenteni. Csak az a zsidó nem talált buvóhelyet és csak az vonult be a kijelölt vidéki körzetbe, akinek nem voltak elég jó idegei az illegálitáshoz.

A PARTIZÁNOK AGYONLÓTTÉK A ZSIDÓK BÁNTALMAZÓIT

Azokon a helyeken, ahol egyes fasiszta vezetők nem bántak emberiségesen a munkákat végző zsidó osztagokkal, a partizánok előbb-utóbb radikálisan rendet csináltak. Lovech és Ihtiman vidékén partizán-csapatok több esetben agyonlőtték a zsidókkal kegyetlenkedő munkavezetőket. Erre azután megváltozott a bánásmód és a börtönket feltöltött fasiszták szinte kezes bányákká változtak!

Ha a partizánokról írunk, meg kell emlékeznünk arról is, hogy több ezer bolgár zsidó vett részt a partizán-harcokban és közülük sokan hervadhatatlan érdemeket szereztek a szabad Bulgáriáért folytatott küzdelemben.

AHOL 47.000 ZSIDÓ VOLT ÉS 49.815 VAN

Bulgáriában — a *Conseil Central des Juifs en Bulgarie* jelentése szerint — a német megszállás előtt 47 ezer zsidó volt, most pedig 49.815 van. Hogy lehet ezt? Talán sok külföldi zsidó jött az országba? Szó sincs róla! A bolgár zsidóság, amely a legnagyobb gyermekszaporulatú zsidóság közé tartozik, a természetes népszaporulattal érte el ezt a számot! A felszabadulás után rekordot mutatott a gyermekáldás az újból szabaddá lett bolgár zsidók körében.

„Mi, bolgár zsidók, — olvassuk egyébként a jelentésben — fel akarjuk hívni a négy nagyhatalom külügyminiszterének figyelmét arra a körülményre, amely első pillanatra hihetetlennek látszik, hogy utolsó szálig életben maradtunk.”

Önkéntelenül is felmerül bennünk a kérdés: mi lett volna, ha Budapest utcáin is lezajlik olyan tüntetés, mint Szófiában? Mit tett volna ez esetben a magyar kormány? És ha a magyar kormány némileg ellenállt volna, milyen álláspontra helyezkednek a németek? Winckelmann és farsal azt mondják, hogy a németeknek nem volt erejük a deportálásokat a magyar kormány ellenére is végrehajtani! Ha nem kapnak volna magyar csendőri asszisztenciát, a magyar zsidóság nem kerül Auschwitzba és a többi haláltáborba!

E sorok írója, aki — internálótáborokban és katonai börtönön kívül — a kecskeméti deportáló táborban is volt, tanúsíthatja, hogy 6000 zsidóhoz ott mindössze 6 SS-legény állt rendelkezésre. Ez a 6 SS-legény semmit sem tehetett volna, ha nincs 100, vagy 200 magyar csendőri!

KI TUD

Szántó Gyuláról

szül. 1913. Békéscsaba, Szentkirályi szabadjára vonult be. 1943 novemberben Debrecenben orosz fogságba esett. Alkalmilag Szredlovsk-Aszbeztba vitték. Szives értesítést kaptunk J. 26. KIV., Répácv. 13.

Névsor a Szovjetunióban lévő munkaszolgálatosokról

A Szovjetunióban lévő munkaszolgálatosokról összegyűjtött adatok alapján közöljük az alábbi névsort:

101. SZ. LÁGERKÖRZET

(Kirovi körzetben)

Steiner Sándor szabó, Rákóczi-ut 71.

Altmann Béla kereskedő, Hegedűs Sándor-u. 23

Dr. Lehel László orvos, (feleségeék üzlete van a Baross-utcaiban).

Dr. Sniakó gyermekorvos, Szentes.

Rosenberg Lajos kereskedő, Teleki-tér 1. (Deutsch festék-üzletben dolgozott).

Szegedi József, Pécs.

Riesz (Rajna) Béla újságíró, apja ügyvéd.

Dr. Pollák orvos, Bpest, Carmen pansió.

Weisz József ékszerész, Győmgyösön ismerik.

Löwl György m. tisztv., Salgótarján.

Vogl Miklós m. tisztv. Salgótarján.

Leopold László vaskereskedő, Budapest.

Tanszög Ernő m. tisztv. Budapest, Ulrich cégnél dolgozott.

Ullmann Sándor textilkereskedő, Komárom.

Fischer László kereskedő, Bpest, (Székesfehérváron ismerik, nagybátyja pék).

Tenczer mérnök, Szeged, apja bádgos.

Klein Miklós elektrotechnikus (Eka rádiónál dolgozott Bethlen-u.).

Klein Miklós cipész, Szolnok.

Völgyesi Ferenc sofőr, Pest-szenterzsébet.

Neumark László kereskedő, Budapest.

Klein László kereskedő, Budapest.

Józan M. kereskedő, Pápa.

Béres Miklós gazdálkodó, Újfehértó.

Blaau Béla villanyszerelő, Bp. Nyitrai László, m. tisztv.

Dr. Rózsa ügyvéd, Bpest.

Dénes György fésűs, Bpest. Ackermann gazdálkodó, Kalooca.

Kertész Sándor drogéria, Kalooca.

Rosinger m. tisztv., Miskolc.

Péter m. tisztv., Miskolc.

Barát István cukrász, Tisza-füved.

Schlesinger Adolf építész-mérnök, Pest-szenterzsébet.

Dr. Kálm Miklós, Kecskemét-Pápa konzervtechnikus.

Katz Sándor, Kecskemét, Bp. konzervmester.

Trepper László nyomdász, felesége ápolónő a Maros-utcai, v. Zsidókórházban.

Steiner Rezső zenész, Óbuda.

Stein Miklós pincér, Bpest, Bajnok-u. 14. vagy 16.

Steiner Miklós színész Bp. Jankovich J. cérnámester, Nagyatád.

Rumi János kertész, Győr, Asszonyfa.

Holweiger J. kocsis, Paks.

Glück (Glück Manó fivére), Sátoralfajhely.

Moskowskij Ernő borbély, Sátoralfajhely.

Schwarz László szerelő, Királyhelmecc.

Eisler Sándor nyomdász, Budapest.

Baumgarstein László keresk. Teleki-tér.

Sonnenstein László keresk. Balatonszárszó.

Dr. Upor Tibor magántisztv., Bpest.

Dr. Guttmann László orvos, Nyiregyháza.

Raduciner László fakeresk., Invaros, Nyiregyháza.

Weiszkrón Miklós kereskedő, Nyiregyháza.

Pellák Rezső textilkeresk., Tapolca.

Gönci Béla textiltechnikus, Szolnok, (apja nyugdíjas tanító).

Feischer Miksa hentes Csepel.

Pressburger kereskedő, Dolány-u.

Hoch József, Pesterzsébet.

Szlvó András m. tisztv., cukrász, Pécs.

Mandelbaum Pál szerelő, Bp.

Dr. Shapiro, Kolozsvár.

307/3. KIROV MAGYAR TÁBOR

Schidt Elemér, Friedmann György, Kornitzer Vilmos, Löwenstein Sándor, Krausz Tibor.

OROSZORSZÁG NIZSNIJ—TAGIL 153/1. SZ. LÁGER

Szűcs Frigyes, Schöffler József, Scheibe Kálmán, Weisz László, Balázs József, Berkovits Andor, dr. Füzess Pál, Gábor István, Imrei László, dr. Müller Miklós, Róth Bernát,

Dr. Shapiro, Kolozsvár.

Dr. Shapiro, Kolozsvár.

NIZSNIJ—TAGIL 153/2. SZ.

Balla János Fried Tibor, Révész György.

NIZSNIJ—TAGIL, KOLHOZ

Kelen Sándor, Somló Tibor, dr. Schindler Frigyes.

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

NIZSNIJ—TAGIL 153/6. SZ. LÁGER

Berger György, Zalaege-szeg, Bergstein Pál, Bleier László, Gyoma, Burger Ferenc, Nyiregyháza, Diamantschein Albert, Kolozsvár, Einhorn Miklós, Békéscsaba, Erdős Nándor, Finc György, Feischer István, Farkas Zsigmond, Huszti, Farkas Béla, Kolozsvár, Friedmann László, Gross Imre, Nagyvárad, Grün Andor, Grossmann László, Glück Izrael, Balász József, Halász Miklós, Hirschhorn Pál, Hermann József, Eisler Pál, Jakab Adolf, Jakobovits Dezső, Kreisler Vilmos, Kertész Imre, Korda István, Pesterzsébet, Kirin Béla, Krausz György, Klein István, Kachán Sándor, Katz Ferenc, Kertész József, Kliséri Lajos, Kassai István, dr. Kelen József Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Molnár Róbert, Novák Miklós, Náthán Miklós, Csorna, Naumann László, Neimes Tibor, Offner Béla, Österreicher Izsák, Munkács, Pardavi Mihály, Perdugi István, Rosta György, Ries Sándor, Riesz Tibor, Ravits Pál, Steiner Gyula, Stern László, Steiner Dezső, Steiner László, Susán István.

Sorban Béla, Schwartz József, Schlesinger Ignác, Schlamovits Wolf, Szántó Tibor, Szász András, Szakdes István, Szóts György, Weisz István, Weisz Jenő, Weisz Ottó, Wagner Miklós, Weinberger Antal, Weisz József, Szatmárnémeti.

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

nos, Balla Géza, Boros Ferenc, Cseresznyés András, Fischer Béla, Gulyás Ferenc, Tiszaföldvár, Hammerlich Károly Albertfalva, Korap Péter, Korca Endre, Kiskomárom, Kolben György, Klema Gyula, Erdő, Pirkhoffer László, Tandori István.

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

Dr. Kelen József, Ujpest, Lauffer Béla, Mendelovits József,

NIZSNIJ—TAGIL

Barkóczy Dénes, Bársony János,

Az Országos Zsidó. Segítő Bizottság Információs Irodájának (Bethlen-tér 2.) közlése szerint az alant felsorolt munkaszolgálatosok jól vannak, egészségesek.

MAGNITUGURSZK-ban (Ural)

30. hadifogolylágérben tartózkodók névjegyzéke:

Bellék Tibor, budapesti lakos, kb. 23 éves, szabó.

Csillag Miklós, budapesti lakos, kb. 36 éves, Egyesült Izzó alkalmazottja volt.

Ehrenfeld Sándor, budapesti lakos, kb. 32 éves, fűszerüzlete volt.

Fischhof Pál, budapesti lakos, kb. 23 éves, fogtechnikus.

Friedrich László, budapesti lakos, kb. 41 éves, péksegéd.

Glück Dezső, kolozsvári lakos, kb. 24 éves, kereskedő.

Ganz Simon, nagykallói lakos,

kb. 33 éves, kártyos.

Hersch Róbert, budapesti lakos, kb. 23 éves, szűcs.

Husz Salamon, borsai lakos, kb. 36 éves, kereskedő.

Neumann Andor, kolozsvári lakos, kb. 23 éves, cipész.

Riesz Barnabás, budapesti lakos, kb. 27 éves, konfekciós.

Róna László, budapesti lakos, kb. 35 éves, soffőr.

Schweltzer Miksa, ujbpesti lakos, kb. 32 éves, vaskereskedő.

Wolf Jenő, budapesti lakos, kb. 33 éves, bőrdíszműves.

CSELJABINSZK-ban

8. és 9. hadifogolylágérben tartózkodók névjegyzéke:

Dr. Weiszberger István, budapesti lakos, kb. 35 éves, orvos.

Dr. Rotschild Sándor, máramarosszigeti lakos, kb. 35 éves.

Dr. Sámuel Jenőné szül. Vajda Rózsi, budapesti lakos, kb. 28 éves.

NIZSNIJ TAGIL-ban

153/1. és 153/6. hadifogolylágérben tartózkodók névjegyzéke:

Bergstein Pál, budapesti lakos, pék, kb. 40 éves.

Berger György, váci lakos, vaskereskedő, kb. 34 éves.

Diamantstein Bernát, kolozsvári lakos, kb. 40 éves.

Dr. Fischer Sándor, budapesti lakos, ügyvéd, kb. 42 éves.

Friedmann László, miskolci lakos, kb. 30 éves.

Hirschhorn Pál, budapesti lakos, keresk. alk., kb. 34 éves.

Kreisler Vilmos, budapesti lakos, kesztyűs, kb. 34 éves.

Kertész József, budapesti lakos, festő, kb. 30 éves.

Dr. Kelen József, budapesti la-

kos, ügyvéd, kb. 32 éves.

König József, nagyváradai lakos, cipész, kb. 36 éves.

Korda István, budapesti lakos, kb. 32 éves.

Krausz Rándi, budapesti lakos, tisztviselő, kb. 32 éves.

Neumann László, budapesti lakos, tisztviselő, kb. 28 éves.

Nathan Bernát, siófoki lakos, borbély, kb. 38 éves.

Stern László, budapesti lakos, bőrus, kb. 30 éves.

Amerikai zsidó családok örökbefogadnak magyarországi zsidókat

A Zsidó Világkongresszus segítő akciója

A Zsidó Világkongresszus nagyszabású akciót kezdeményezett az európai zsidóság megsegítése érdekében. Felhívással fordult az amerikai zsidó családokhoz és kérte, hogy fogadják örökbe egy-egy életbenmaradt európai zsidó testvérüket és segítségükkel igyekezzenek kártalanítani mindazokért a szenvedésekért, amelyeket az üldözés ideje alatt átéltek és amelytől az amerikai zsidókat a sors megkímélte.

Az amerikai zsidóság, amely európai testvéreivel való együttérzését már annyiszor megmutatta, óriási lelkesedéssel fogadta a Zsidó Világkongresszus felhívását; tömegesen vállalkoztak arra, hogy felkarolnak egy-egy európai zsidót és azt a lehetőség szerint — *elsősorban étel- és ruhacsomagok küldésével* — támogatják nehéz helyzetében.

A Zsidó Világkongresszus ezen akciójában természetesen *részeseedik a magyarországi zsidóság is.* A Kongresszus Magyarországi Képviselete felhívást kapott ezen nagyszabású segély-terv megvalósítására. A Magyarországi Képviselet Vezetősége úgy határozott, hogy *legelső sorban a zsidó szellemi élet munkásait* kívánja ebbe az akcióba bevonni. A zsidó írók, művészek és egyéb intellektuális munkások közismerten nehéz helyzetben vannak. Ezek számára kívánja a Magyarországi Képviselet az első segínyt nyújtani, hogy anyagi gondok nélkül végzhessék a zsidóság szempontjából oly fontos kulturális munkájukat.

Az első szeretetsomagok érkezése rövidesen várható.

Helytelen címzés miatt kézbesíthetetlen amerikai postacsomagok

- B.
- 445. O. Freuwirth, VII., Dob-
utca 14., fsz. 5.
 - 446. Bernhard Klein, Sallay Imre-
utca 23.
 - 447. Ernyei Jozefine, Géza-Pop.
 - 448. Tóth Gyula, Rákóczi-ut 63.
 - 449. Schmidthammerné, Teréz-
kört 31.
 - 451. Pállos Teodor, Király-u. 76.
 - 452. Dr. Weisz Jenő, Akácfa-
utca 36.
 - 453. Reisz Manó, Kresz Géza-
utca 32., I. 7.
 - 454. Breuer Elisabeth, Sallai Imre-
utca 28.
 - 455. Klauer Ann, Sallai Imre-
utca 28.
 - 456. Burger Ferenc, Nagymező-
utca 29.
 - 457. J. Tischldvitehné, Népszin-
ház-utca 45. III. 31.
 - 458. Róza Imre, ? u. 5., II. 30.
 - 459. Szokácsy József, Luther-
utca 10.
 - 460. Freund Lúziáné, Schulhof
Andrásné címén.
 - 461. Morscht Johanna, Rákó-
czi-ut 17., III.
 - 462. Kertész Margit, Sziget-
utca 43.

- 463. Pozsgai Gyula, Eskü-u. 5.
- 464. Klein Adél, Kresz Géza-
utca 16.

A.

- 57. Lengyel Lajosné, Thököly-
ut 8.
- 58. Bebesi Melanie, Üllői-ut 4.
- 59. Lichter Dezső, Murányi-
utca 11.
- 60. Dr. Hazai Róbert, Aggtelek-
utca 7.

K.

- Gureaus Depot, B. M. M.
Radványi László, Szent István-
park 5.
- Steinitz Béla; Teréz-kört 36.,
16.
- Lefkovic Gizella, Izabella-u. 8.,
17.
- Bande Frida.

*

A fenti jegyzékben szereplők, akiknek a posta nem tudta kézbesíteni Amerikából érkezett esomagjait, személyazonosságukat igazoló iratokkal jelentkezzenek VII., Verseny-u. 3., I. emelet 8. sz. alatt, a 741. sz. postabiztaltban.

Scheiber Sándor:

Krausz Sámuel

Távoli üdvözlés 80. születésnapjára

Az aggáda szerinti Isten fel-
szólította Gábiel angyalt: te-
gyen az igazak homlokára tin-
lajetet, hogy ne vehessen erőt
rajtuk az enyészet, a gonoszok
homlokára pedig rajzoljon vér-
lajetet, hogy végzessenek ve-
lünk a pusztítás szellemei (Sáb-
bát 55a). Akik tintával akartak
halhatatlanságot szerezni, biz-
tosabb alapra építettek, mint
azok, akik vérell igyekeztek
bejegyezni nevüket a történe-
lembe E tintajel miatt van, hogy
Krausz Sámuel oeuvreje és ő
maga is friss maradt és töret-
len, nem volt hatalma felette
az időnek. 70. születésnapja al-
kalmából — az én közreműkö-
déssel — megjelent irodalmi
munkásságának jegyzéke
(Eli Strauss: Bibliographie der
Schriften Prof. Samuel Krauss',
Wien, 1937.), amely 1315 könyv-
véről, dolgozatáról és cikkéről
számol be. Az azóta eltelt év-
tizedben jelenlékenyen gyara-
podott e szám. Szinte példátlan
termékenység és munkabírás
ez a zsidó tudomány történeté-
ben. Kortársai az „ukki Sám-
son”-nak hívták érte. Ugyan-
eből az alkalomból napvilágot
látott Jeruzsálemben egy 20
ives héber nyelvű Emlékkönyv
is, amelynek vezető helyén J.
Klausner, a Héber Egyetem ta-
nára, megírta Krausz életét és
életművének méltatását. Ez a
két munka a legfontosabb for-
rás Krausz pályájának és tu-
dományos munkásságának is-
meretéhez.

1866-ban született Ukkon
(Zala m.). A jánosvári és a
pápaj jesivák látogatása után
1884-ben belép az Orsz. Rabbiké-
pző Intézetbe. 1891-ben meg-
szakítja tanulmányait, Berlinbe
megy, hogy a Hochschuleen és
az egyetemen hallgathasson.
Giessenben tesz doktori vizs-
gát. Visszatér és 1894-ben avat-
ják rabbivá az Orsz. Rabbiké-
pző Intézetben. Ugyanez év-
ben az Orsz. Izr. Tanfőképző
Intézet tanára lesz (a nagynevű
Schreiner Márton utóda) s
elődjéhez hasonlóan külföldi
katedrával cseréli fel egy évti-
zed után itthoni állását. 1905-
ben meghívja tanárnak a bécsi
Isr.-theol. Lehranstalt, amely-
nek 1936-ban rektora lesz. Az
Anschluss végetveletl a bécsi
Rabbiképzőnek és Krausznak
vándorbotot adott kezébe. 1946
május 19-én hozzám írt leve-
lben beszámol az utolsó év-
tizedről: „Feleségem 1938 szept-
ember 10-én halt meg Bécsben.

Minden könyvem és írásomát
elrabolták tőlem 1938 nov.
14-én. Azóta előbb Hamburg-
ban, most itt Cambridgeben
élek . . . abból élek, amit egy-
egy jótkönyv zsidó alap Lon-
donban és Newyorkban nekem
juttat és ezzel beérem.” Szerény
sorok annak a tollából, aki
nagyértékű és nagyjelentőségű
munkákkal ajándékozta meg
népét.

Krausz Sámuel — akár Zunz
és a zsidó tudomány első nem-
zedéke — egyetemes tudós,
munkássága és érdeklődése át-
fogja a zsidó tudományok
csaknem egész területét. Nyel-
vésznak indult. Első standard
work-je tulajdonképpen doktor-
értekezésének kibővítése: Grie-
chische und lateinische Lehr-
wörter im Talmud, Midrasch
und Targum. I—II. Berlin, 1898
—1899. Az I. kötet a címbe
jelzett zsidó források görög-
latin kölesönzavainak hang-
lana, a II. kötet maga a szótár,
amely közel 1500 görög-latin
szót bányász ki és iparkodik
magyarázni. A szótár gondos
felülvizsgálója, Löw Immanuel,
ugyan 800 szóval nem osztja a
szerző azonosítását, az egész
anyag összegyűjtése és feldolgo-
zása mégis uttörő jelentőségű,
átdolgozására azóta sem vállal-
kozik senki, csupán Krausz
maga, aki az újabb szövegek
és kutatások alapján hajlandó
lett volna egy második, javított
kiadás elkészítésére. 70 éves
korában adta ki másik, keresz-
kos szótári munkáját (Addita-
menta ad librum Aruch comple-
tum. Vienna, 1937.), amely a
magyar származású Alexander
Kohut Aruch completum című,
nyolckötetes talmudi szótárá-
nak pótkötete. Krausz — négy
más tudós (közöttük Löw) se-
gítségével — az újabb tudomá-
nyos kutatás tekintetbevételével
bővíti, igazítja az egyes cím-
szavakat. Beszélgetésünk során
Krausz ezt jelölte meg legmar-
radandóbb munkájának, mert
amaddig az Aruchot forgatják,
az ő pótkötetét is fel fogják
hozni lapozni.

Görög-latin nyelvészeti ku-
tatásából nőtt ki történelmi
munkássága, amely részint a
bizánci-zsidó történet és itoda-
lomtörténet addig ismeretlen
forrásaira vonatkozik (Studien
zur byzantinisch-jüdischen Ge-
schichte, Wien, 1914), részint
a talmud adatait dolgozza fel
görögökről és rómaiakról (Grie-
chen und Römer. Wien und
Leipzig, 1914.).

SZINES BUTOR
Dr. SCHLEIFER, Nagymező-u. 53.

A talmud területéről kerül ki életének legfontosabb műve: a Talmudische Archäologie (I—II, Leipzig, 1910—1912.). A mű fele később néber nyelven is megjelent. Összehordja itt az elszíri adatok ezreit, életét önt beléjük, megszólaltatja őket és megrajzolja velük a talmudi kor régiségét. (Az I. kötetben pl. szó esik a lakásról, étkezéstről, ruházkodásról, testpololásról.) Hibái és hiányosságai ellenére is — pl. nem tesz különbséget a palesztinai és babilóniai, tannaitikus és amurai anyag között — el kell ismerni, hogy mégis csak együtt van benne a talmud archéológiája, amelyet már könnyebb az utána követőknek helyesbiteni és bővíteni. Folytatásaként később külön munkában (Synagoga Altertümer Berlin—Wien, 1922.) foglalkozik az ókori zsinagógai régiségekkel (a zsinagóga nevei; keletkezése; hitközségek; a zsinagóga ellátása; építészeti berendezése; szentsége).

Korai tudományos, érdeklődés vezet az egyháziak művei és a kereszténység felé. Még a Rabbiképző pályáiban foglalkozik a zsidók szerepével Hieronymus műveiben, később kiterjeszti vizsgálódásait a többi egyházakra is s dolgozatát ugyancsak még mint diák teszi közzé angol nyelven Londonban. Olyan terület ez, amelynek megmunkálására Krausz után nem kisebb tudós vállalkozott, mint Louis Ginzberg, az amerikai zsidó tudomány vezető egyénisége, a zsidó tanítást, az aggódást nyomozva az egyházaknál. Azonban még mindig lenne e téren sok tenni-való. Krausz az első, aki összegyűjti a zsidó irodalom adatait

Jézusról is és rendszeres boncolás alá veszi azokat (Das Leben Jesu nach jüdischen Quellen, Berlin, 1902.). Az 6. nyomában járt tehát Klausner nagy port felvert könyvével (Jésu Händeln, 4. kiadás, Jeruzsálem, 1933.), amelynek magyar kiadásával mostanában foglalkoznak.

Fáradhatatlanul dolgozik ma is. Már idézett leveleiből tudom, hogy „Emlékeit” írja héber nyelven. Egy részlet az elejéről magyarul is olvasható lesz rövidesen a Löw-Emlékkönyvben. Korábbi munkája szerves kiegészítésül tetsző alá akarja hozni a középkori zsinagógák történetéről szóló kutatásait. A Gondviselés adjon Neki friss erői tervei keresztülviteléhez. Ezzel a kívánsóggal köszöntjük őt 80. születésnapján. A legnagyobbak közül való, akiket a magyarországi zsidóság adott az egyetem; zsidó tudományának. A magyar Rabbiképző Intézet világhírű neveltjeinek (Blau, Büchler, Guttman, Heller, Schreiner) pedig utolsó élő tagja. Ezért száll felé különösen meleg üdvözlésünk a tudományok csöndes városába, Cambridgebe, ahol megőrizte őt a sors jobb idők, boldogabb esztendőik megérésére: a zsidó nép révébejutásának tanujánál.

KERESSEM PIAMAT.

Pál György

20 éves muszoni, 701/39 svéd védett számban volt, 1914 novemberben a Danubius-gyárban Fertőrátkosra és innen 1945 márciusban állítólag Szombathelyről Németországba került. Kétszáműzött öccsényje kéri, aki tud róla értesítse. Pál Imrené, Cegléd, Szt. László herceg-u. 10.

Az Amzse és az Umzse a magyarországi zsidóságért

Az Északamerikai Egyesült Államok zsidó társadalmának segítő akciójáról, amely főképpen a Joint keretében bonyolódik le, már ismételten beszámoltunk. Most egy hozzáunk eljuttatott líradás nyomán beszámolhatunk két délamerikai állam zsidóságának a magyarországi zsidóság megsegítése érdekében kifejtett tevékenységéről. Ez a két állam: Argentína és Uruguay, illetve azoknak fővárosai: Buenos Aires és Montevideo. E két helyen a segítőmunka szigorúan elkülönült a többi magyar segítő mozgalmaktól s mint Amzse, az Argentínai Magyar Zsidók Egyesülete, illetve mint Umzse, az Uruguay-i Magyar Zsidók Egyesülete működ-

nek. Az Amzse, amelynek ügybuzgó és lelkes elnöke Nádler Lázár, már jelentős összegeket gyűjtött össze, amikből Svédországba, Svájcba és mindenhol küldött segélyösszegeket, ahol magyar deportált zsidók voltak. Nagyobb összegeket juttatott el a Jointnek is. Gyűjtöttek 75 ezer pesót árva magyar gyermekre szimbolikus örökbeadására.

Az Umzse, amelynek elnöke Goldstein Lajos, Montevideóban lelkes fáradozással főleg nagy mennyiségű használt ruhát gyűjtött, amelyeket eddig még nem tudtak elküldeni, de most módot találtak arra, hogy azokat Svédországon át eljuttassák az arra rászorult magyar zsidóságunk.

Ahol taliszból készült ruhát árusítanak

Ha Szekszárdra érkezik az ember, legelőször az tűnik fel, hogy mennyi pesti feketéző lepte el a várost. Lépten-nyomon elegáns pesti férfiakkal és nőkkel lehet találkozni, akik mindent vesznek és eladnak. A valuta-itt kivételesen bor, amelyért aranyat, új ruhát, zsírt és minden egyebet lehet kapni. De van Szekszárd városának újabb egy sokkal nagyobb szenzációja is, amely az elmúlt napokban a piacon játszódott le.

Elegáns pesti nő ruhát akar eladni. A ruha rendkívül szép. Többen megbámulják már csak azért is, mert van benne valami újszerűség. A felső része fehér, ebben nincs semmi különös. De alul a szoknya szegélyén körül-fut egy fekete sáv és mellette ezüstcsík.

Többen megnézik. A ruhának valóban sikere van, mert ilyen nem igen láttak Szekszárdon, de Budapesten sem. A hölgy azt mondja, egész különleges új divat. Az emberek elhízik és kezdődik az alku.

— Lízsi — mondja az egyik. — Én zsírt adok — feleli a másik.

És pár pillanat alatt már bort, tojást, cukrot ajánlanak érte. A hölgy már szédülni kezd az ajánlatokon. Nem is tudja, mit válasszon, mert mindenre szüksége van.

Aztán hirtelen odalép Siklósi Sándor szekszárdi papírkereskedő. Ő is nézi a ruhát. Fejéhez kap és így kült fel:

— Ez a ruha taliszból van. A piaci árusok nem értik De Siklósi Sándor gyorsan határoz. Rendőt hívát, akinek elmagyarázza, hogy vallásos öltözetből, valamely templomból ellopott imakendőből készült a ruha.

A hölgyet igazollatják. Megmondja a nevet, Budapesten la-

kik. Mikor megkérdezik, hogyan került tulajdonába e ruha, bebec és végül bevallja, hogy egy pesti nőismerőse kérte meg az elcserelésre. Ezután már gyorsan peregnék az események. A nőt előállítják, a ruhát pedig bünyjelként elkobozzák. Most már csak az a kérdés, kinek jutott eszébe ilyen szentségtörés, hogy taliszból készítsen női ruhát.

Szekszárdi Molnár István

Még lehet jelentkezni a „Szenes Anikó” leányotthonba való felvételre

Május végén nyílt meg Szenes Anikó, mártírhalált halt fiatal zsidó hittestvérünk emlékére alakult leányotthon, ahova felvesznek olyan fiatal zsidó leányokat 15—20 éves korig, kiknek szülei a deportációban elhaltak s ők árván maradtak. Indokolt esetben fél-árvák is kérhetik felvételüket. Tanítanak kerélgazdaságot, háztartástant, felsőruhavarrást és fehérneművarrást, héber és angol nyelvet. Az Otthon ingyen áll rendelkezésére az arra rászorultaknak.

Aki a fenti követelményeknek megfelel, nyújtsa be irásban kérvényét a leányotthon titkárságához, Budapest, II., Keltői Károly-u. 22. sz. alá

KI TUD RÓLA?

Keresem egyetlen piamat,

Dr. Weiss Lipót

menekült a 25. m. százból, akik a nyilaskok 1944-ben Budapest—Nagyvács—Csepel—Győrbe, onnan Hegyeshalom felé vitték. Született 1894, Sopronban. Szociálisták kéri: úrv. Weissné, Dunaújváros-u. Buszom-lárom, III. eia. Lászlóherceg.

KERESSEM

Beer Ferenc

muszoni 1915 januárban Lichten-worthernben látta. Szociálisták kéri: Károlyi Pál, Új-u. Szombathely-u. 27. Tel.: 192-628.

FÉRFISZÖVET különlegességek
HOFFMANN ALFRÉD IV., DEAK FERENC U. 19

Autó Portá: Butor Ablak **üveg** Wagner, Kazinczy-u. 9. Telefon: 221-675

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT **lakások** Postan. 1-6) szobátg Budan 1-1)

Főbérlet Budapesten bárhol szabad-béru igényjogosult

Társbérlet minden kerületben

Albérlet minden kerületben

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT Budapest, VIII. ker., Vas-utca 5. szám

„Küzdünk, dolgozunk jövőnkért“

A Joint Munka és Üzemszervező Csoportjának kiállítása

A Joint eddig úgy szerepelt a közudalban, mint egy jólékonysági akció, amely pillanatnyi segélyezéssel — ebédletetés, felruházás, kisebb-nagyobb pénzhelyi juttatások útján — igyekszik a maradék magyar zsidóság nagy részének egyik napról a másikra való átmentését biztosítani, pontosabban kifejezve az éhenhalástól megmenteni. Ez azonban — bármennyire is tiszteletreméltó volt a szándék — végeredményben nem volt egyéb, mint a nyomor standardizálása. Most egy lépéssel továbbmenve, a Joint kivieszi a koldusbotot az erőteljes kezekből és munkát, élelhetőséget teremt számukra, ezzel szerencsésen fosztva meg őket az alacsonyabbrendűségi komplexum súlyos teherétől. De ezen túlmenően is nagy jelentősége van a Joint Munka- és Üzemszervező Csoportja által kezdeményezett újabb lépésnek. Borochow, a zsidó szocialista mozgalom teoretikusa szerint: „A zsidóság helyzetének tarthatatlanságát egészségtelen társadalmi rétegződése okozza.“

Ennek az egészségtelen társadalmi rétegződésnek megváltoztatását tűzte ki céljául mintegy nyolc hónappal ezelőtt a Munka- és Üzemszervező Csoport. Ez a cél három irányu volt: A fasizmus pusztításából megmenekült, Magyarország lakosságának kb. 1.6%-át kitevő zsidóság munkaképes rétegének munkába állítása, illetve ennek keretén belül a deportáláshoz hazatért és ugyyszólván mindenét elvesztett önálló zsidó-egzisztenciát teremtése. Ezeknek az átrétegzett egzisztenciának a demokratikus Magyarország újráépítésébe való bekapcsolása és végül az antiszemita elleni küzdelem hathatós támogatása a mezőgazdasági és ipari kollektívák létesítése révén, közelebb hozván ezáltal egymáshoz a parasztságot, a kétkezi dolgozókat és a zsidóságot. A nyolc hónap alatt létesített mezőgazdasági kollektívák, ipari üzemek, egyéni talpraállítási akciók során munkaeszközökhöz jutottak önálló egzisztenciák mind, mind azt a célt szolgálják. Ha még hozzátesszük, hogy e munkálatok során mintegy 6500 főnyire tehető az eddigi munkába állítottak, illetőleg munkalehetőséghez jutottak száma, akkor valóban elmondhatjuk, hogy ezalatt az aránylag rövid idő alatt a Joint Munka és Üzem-

szervező Csoportja óriási munkát végzett. Ennek a munkának a seregszemléje volt a Fürst Sándor-utcai Kulturházban megnyitott kiállítás.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

*

A Joint Munka- és Üzemszervező Csoportja kiállításának megnyitója társadalmi esemény volt, amelyen a magyar kormány, a sajtó és a zsidó közélet vezetői igen nagy számban jelentek meg.

A SAJTÓBEMUTATÓN

Komoly érdeklődést keltettek azok a grafikonok, amelyek izlées kiállításban világos és áttekinthető képet adtak az egyes üzemek és gazdaságok életéről, a foglalkoztatott munkások és munkások létszámáról, a heti munkóról. A sajtó képviselőinek körében élénk figyelmet keltett az az eredeti és ötletes irókészlet, amely iránt már svájci cégek is érdeklődtek. A kaposvári asztalos- és játékaru üzem készítette ezt a különleges irókészletet. Ezt az üzemet Pollák László szervezte meg. Elismerő megjegyzések hangzottak el a kötsző- és szövő-üzem rohammunkás lányainak gyártmányairól is.

Grossmann Sándor üdvözlő beszédében rámutatott arra, hogy a szervezkedés Beer Borochov elmélete alapján indult el. A cél az volt, hogy a zsidó tömegeket árukészítés helyett áruteremtésre neveljék. A kiállítás egyik látható bizonyítéka annak, hogy ez az önkényes átrétegződés eredményes volt. Hatása abban is megmutatkozik, hogy a Zsidó Gimnázium ez évben érettségizett növendékeinek 90%-a a mezőgazdaságban akar elhelyezkedni. Kiemelte, hogy a chalucok önfeláldozása és a külföldi zsidóság anyagi támogatása, amely a Joint tevékenységében ölt testet, tette lehetővé, az ipari és mezőgazdasági kollektívák megteremtését.

RÓNAI SÁNDOR kereskedelmi miniszter

megnyitó beszédében kijelentette, hogy a kollektív termelésben és elosztásban erő van. A zsidó munkásság élcsapata, a chalucok szép munkát végeztek. Az antiszemitaizmusnak azt a rágalmat, hogy a zsidóság képtelen a termelő munkára, megcáfolták. Ez az az út, amelyen haladva a magyar zsidóság sokat tehet a demokratikus magyar köztársaságért.

KOSSA ISTVÁN, a Szakszervezeti Tanács főtitkára,

a tanács nevében köszöntötte a kiállítást. Elismeréssel adózott a Joint segítő munkájának. A zsidóság átrétegződése a legjobb eszköz az antiszemitaizmus kigyomlálására.

BALOGH ISTVÁN miniszterelnökségi államtitkár

kijelentette, hogy az antiszemitaizmus elleni küzdelemben ez a kiállítás igen fontos fegyver lesz.

BÁN ANTAL Iparügyi miniszter képviselő- len, dr. Marton János min. tanácsos

a zsidóságban a fasizmus ellen küzdő arcvonal hűséges és természetes fegyvertársát látja. Megállapította, hogy a magyar deviza-gazdálkodás fellendülése érdekében a Joint-nak nagy érdemei vannak. Örömmel látja a zsidókat fizikai munkánál.

BÓNIS JÓZSEF, a Szövetkezeti Tanács főtitkára

megállapította, hogy ezek a szövetkezetek nemcsak árut, hanem zsidó munkásokat is termelnek.

P. STERN SZERÉN

a polgármester üdvözlését tolmácsolta. A kiállításban a magyar élniakarát üdvözlö.

STÜCKLER LAJOS, az Orsz. Iroda és a Pesti Izr. Hitközség elnöke

megemlékezett arról a sok küzdeletről, amely ezt a kiállítást megelőzte. Nagyon komoly dologról, a zsidó tömegeknek a termelő munkába való beállításáról van itt szó. Ez a munka erősíti a demokratikus magyar köztársaságot is.

SALAMON MIHALY, a Magyar Clonista Szövetség elnöke

rámutatott arra, hogy a zsidóság sokat szenvedett a múltban helytelen gazdasági elhelyezkedése miatt. Köszönetet mondott a Joint magyarországi elnökének, akinek hozzájárulása lehetővé tette az ipari üzemek létrehozását.

FETTMANN JÓZSEF

a Hechaluc nevében a világ dolgozóival való együttműködésről beszélt.

Dr. GÖRÖG FRIGYES, az O. M. ZS. S. B. elnöke

köszönetet mondott a kiállítás megrendezőinek s kijelentette, hogy a Joint karitatív segítség után most már konstruktív segítséget ad.

A beszédek elhangzása után a mezőgazdasági kollektívák életéről készült keskenyfilmet mutatták be, amelyet a közönség élénk érdeklődéssel nézett végig és tetszésének több ízben tapsal adott kifejezést. A filmbemutató után a megjelentek megtekintették a kiállítást.

GERVAI SÁNDOR

Zsidó cserkészeink táborában

A tihanyi erdő tisztásán, a Balaton partjának közelében, játékos gyermeki kacagásra és vidám dalokra figyel fel a szemlélő. A 252. sz. Kiss József, cserkészcsoport táborozik itt, 120 cserkészeivel. A fiuk vezénél, soványak, meglátszik rajtuk az elmúlt évek megpróbáltatása, de valamennyien jókedvűek és különösen érzik magukat. „Egy egész liter kakaót ittam meg reggelire“ — szól az egyik kis farkaskölyök. Tíz órára mézeskenyeret kapnak. Ebédre husos menü van, a külföldi zsidó segítő szervek jóvoltából. Vidáman labizolnak a Balatonban a gyermekserg, amikor pesti vendégek érkeznek: Domonkos Miksa, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője, a cserkészcsoport szervező bizottságának elnöke, dr. Fischl Adolf tanfelügyelő, dr. Katona József és dr. Salgó László rabbi. Megtekintik a táborát, amely példás rendet és tisztaságot mutat. Látszik, hogy itt minden szeretettel készült és a fegyelem, amely természetesen nyilatkozik meg, nem erőltetett, hanem szereteten alapszik, belső nevelő munka eredménye. A sáttortáborban „mérnöki pontossággal“ van elrendezve minden, a szélén feltűnő rendben és tisztaságban a konyha, ahol cserkész-szakácsok főzik az izletes ebédet. A tábor mögött, az erdőben, ábitátot parancsoló két kőtábla csillog, mellette előimádkozói emlékvény kősziklából és körötte helyezkedik el a reggeli és esti istentisztelet idején az egész csapat. A legszebb templom ez a természet temploma, Isten-tiszteleti helyévé avatva.

Domonkos Miksa meghatottan áll a pesti vendégekkel, a felállított csapat közepén és keresetlen szavakkal, a helyhez méltóan szól a fiukhoz. „Eljöttem ide“ — mondotta többek között —, hogy elhozzam a Pesti Izr. Hitközség egész elöljáróságának szeretét és üdvözlését. Mi büszkék vagyunk ráatok. A ti fegyelmézetek életetek példáiul szolgál az idősebbek számára is. Éreztétek jól magatokat és mindent el fogunk követni, hogy szép elgondolásaitokat megvalósíthassátok.“

A pesti vendégek a késő délutáni órákban eljutottak még a balatonboglári Joint Gyermknyaralóhoz is, ahol 750 sápadtarcu zsidógyermk modern szállodában és nagy virágos kertben élvezi a nyarat és a zsidó szeretetet.

Hozzászólások a „Hogy történt?” cikksorozathoz

Legutóbbi számunkban jelezte, hogy a „Hogy történt?” című cikksorozat XXXVIII. folytatásához több hozzászólás érkezett, amelyeket az események tárgyilagossá ismertetése céljából — az érdeklődés adalok felhasználásával — a következőkben közlünk:

Dr. PÁSZTOR JÓZSEF HOZZÁSZÓLÁSÁBÓL:

„A cikkkel kapcsolatban meg kellett volna állapítani, hogy a sok belső torzalkodás után az elégedetlenekek annak idején a Bethlen-tér 2. alatt működő Szociális Osztály egyik főtisztviselője szervezte meg, később a cionistákat is belevonta abba az első megmozdulásba, ő vezette a Sip-utca 12. épületébe behozott csoportot a Zsidó Tanács elé és először ő adta hangot az elégedetlenségnek és kétségbeesésnek, melyet különösen az idézett elő, hogy a zsidó lakásokból való kitelepítési a németek követelményeit messze túlhaladó szigorral és szolgalelkű hazugsággal hajtották végre. Természetes, hogy ez a tény semmiképpen sem óhajtja a nagyérdemű dr. Varga Imre felszólalásának értékeit csökkenteni, de bizonyos az is, hogy az exaltáltság, a hevesen lüktető „ifjú vér” mellett, nagyon is szükségessé volt a felelősség, teljes megfontoltság, az — „öreg bor”.

SOMLÓ SÁNDOR HOZZÁSZÓLÁSÁBÓL:

„A velem egy házban lakó dr. Herskovits Fábiánnal és fiaimmal együtt mi szerkesztelünk meg egy felhívást a keresztény társadalomhoz, aminek részbeni tartalma a fenthivatkozott közleményben elő is fordul, de csak kivonatossan, amit másnap reggel az én irodámban sokszorosítottam és úgy az összes tanácslakoknak, mint dr. Munkácsinak részben magam, részben munkatársaim útján átadtam azzal a követeléssel, hogy még aznap délelőtt ebben az ügyben kérem a tanácsülés összehívását.

A másnap összeülő tanács telerősnek találta a mi szövegünket és megbízták Munkácsit, annak mérsékeltbb hangnemből való enyhítésével, átdolgozásával.

Átérezve azt, hogy ebben a végzetes időben minden perc halálos veszéllyel járhat ránk nézve, a mi eredeti szövegünk alapján elkészült iratot Kállay Tamásné, illetve Kállay Miklósné a volt miniszterelnök felesége útján még aznap eljuttattuk a kormányzóhoz, aki állítólag ezután értesült legelő-

ször a zsidók sorsával kapcsolatos, az igazságuk megfelelő szövegyűjtéséről.

Munkácsi dr.-nál nap, mint nap, inkább óráról-órára sürgeltem a neki átdolgozásra átadott munka elkészítését, amíg végre néhány napi késéssel a megrövidített és igen erősen enyhített szöveg hozzám is eljutott, amelyet tulerősítésére miatt dr. Herskovits Fábiánnal együtt újból átdolgoztunk és kiegészítettük a kommunista ellenforradalomban működő dr. Pásztor József adataival. A közben megszerzett villanygépen azt irodámban dr. Herskovits Fábiánnal, dr. Villányi Bélával és tisztviselőimnel több ezer példányban elkészítettük a mi szövegünknek megfelelő másolatban. „Egy levél másolata” címen. Megkezdjük terjesztését, részben posta útján, részben megbízható személyek közvetítésével.

„Valaki a címzettek közül egy példányt a röpiratokból feljelentéssel együtt az ügyészséghez juttatott, amely lázítás és izgatás címén vádiratot adott ki és megkezdődött a nyomozás, aminek következményeképpen Grünwald Fülöpöt, Grünwald Jenőt, dr. Láczer Dénest, néhány nappal később pedig dr. Herskovits Fábiánt is letartóztatták és a kizsáraitól hírhedt Csillaghegyi csendőrségi nyomozó kezébe adták őket, ahonnan megkínóztatásuk után, ha mondhatnám lélekben nem is, de testileg összetörve csak akkor szabadultak, amikor a Laskos-kormány kinevezése által létrejött átmeneti enyhülés a lázítás vádját ellenük eljuttatta. Jgy szabadultak meg a letartóztatottak a biztos pusztaulástól. A röpirat megszületése „így történt.”

GRÜNWARD JENŐ NY. GIMN. TANÁR HOZZÁSZÓLÁSÁBÓL:

„Az illegális röpirat ívet én Grünwald Fülöp tanár urtól vettem kézhez 1944 július elején, amikor a vidéki deportálások szinte már befejeződtek, azzal a céllal, hogy néhány keresztény kollégának, akikkel vidéki gimnáziumokban együtt működtem, küldjem azt el. Postára adtam névtelenül a Fáy gimn. mostani igazgatójának, egy nyug. igazgatónak és egy még működő tanárnak a címére. Öcsémet és engem is, erre augusztus 10-én egy volt petrozsényi növendékem, mint detektív lefogott és irógépemmel együtt, amelyen az íveket másoltam, felvitt a Svábhegyre. Ott saját írógépe-men legépelte a felvett jegyzőkönyvet, majd lekísértett a

„Kis Majestic” fogdába és ott tartott 15 napig. Egy fél-óraig ott együtt voltunk valamely huszan, szegény Gábor János dr.-ral is. A rendőrök néhányan csak goromba volt velünk. Mi azonban ottan a Csillaghegyre is kerültünk, ahová csakhamar Herskovits Fábián dr. is követelt bennünket. Mikor ott a csendőr Papp László nevű, először minden ok nélkül pálcájával verte öcsémet, én a kb. 60 rab jelenlétében tiltakoztam a bánásmód ellen. Nem volt ennek súlyosabb következménye ismételt kihallgatásom ellenére. Sőt annak sem, amikor a meg-alázó büntető gyakorlat teljesítését megtagadtam. Csak jobban kínoztak, főképpen az említett Papp László. Tíz nap után a főkapitányságra vittek, ahol éjfél órában, most már harmadszor vettek fel esztendőkről jegyzőkönyvet, utána az illető kapitány kijelentette, hogy hajnalra haza küld bennünket. És másnap a toloncházba vittek, ahol megint tíz napot töltöttem és már készen álltam szegény Láczer dr.-ral a sárvári útra, amikor az utolsó pillanatban kiemelték és végre szeptember 13-án a hitközség közbenjárására kiszabadultam. Öcsém már előbb került a kórházba. Mikor a felszabadulás után az említett kollégákat, akiknek a körlevelet küldtem felkerestem, akikről tudtam, hogy ők már az omló-nózus augusztus 10-én telefon útján a Svábhegyről megkértek, hogy én küldtem nekik a lapokat, az egyik közülük — meglátva engem — összezsapta a kezét: „Te még élsz barátom, azt hittem, Téged már régen agyonlőtték.” Érdekemben azonban egyik sem tett egyetlen lépést sem.”

MEGJEGYZÉSEK. A lapnak rendelkezésre álló terjedelme sajnos nem engedi meg, hogy az 1944. évi történések minden részleteivel olyan behatóan foglalkozzunk, ahogy szeretnénk. Különben is sok minden részlet a dolog természetéből szerintem még ismeretlen. A történetek hűségese lezövegezése szempontjából meg kell állapítanom, tévedés, hogy a Tanács tulerősnek tartotta volna a felhívás szövegét és ezért dr. Munkácsit Ernőt bizta volna meg annak enyhítésével. A Tanács a formát nem tartotta célszerűnek és pedig azt, hogy a cenzura mellőzésével röpiratot bocsássonak ki. Ezért azt határozta, hogy nem röpiratot ad ki, hanem a kormány tagjaihoz beadványt intéznek és annak szövegezésével nem dr. Munkácsit bízta meg, hanem dr. Bakonyi Lászlót, az Országos Iroda akkori főtitkárát azzal, hogy az előterjesztett felhívás szövegét használja fel. Nekem a szóbanforgó felhívásban a tanács ülése után szövegeznem valóm nem volt, mint hogy azt még a Tanács ülése előtt dr. Herskovits Fábiánnal

együtt Somló Sándor jelenlétében állapítottuk meg, felhasználván Somló Sándor egyes kívánságait. Néhány mondat belekerült Pásztor Béla ismert filmszakember (a baloldali mozgalom egyik vezetője) irásából. Meg kell még jegyeznem, hogy a Tanács szóbanforgó ülésén dr. Nagy József főorvos tanácsilag kijelentette, hogy ő a saját személyében hajlandó a felhívást aláírni és ezért vállalja is a felelősséget. Tényleg dr. Nagy József a deportálásokat ismertető iratot nagy számban juttatta el keresztény ismerőseihez.

Dr. MUNKÁCSI ERNŐ

KI TUD

dr. Weinreb József

ujpesti 37 éves orvosról? 1944 október 20-án hurcolták el Budapestről Alsógöd, Hika majorba. Utolsó hír: 1944 november 26-án Hegyeshalomról. Továbbá

Kunczené szül. Wolf Ilonkáról

46 éves. 1944 november 15-én, hurcolták el Budáról. Utolsó hír 1944 november 28., Magyaróvárról. Ertesítést kér jutalom ellenében DR. WOLF DÉNES, Budapest, XII., Alkotás-u. 11.

Amerikából keresik!

Mutnérné, szül. Goldherger Rachel és három gyermekét. Előbbi tartózkodási helye Huszt, Máramaros megye. Keresi Brooklynból testvérét, Chaim Mayer, Braun, Aki tud hol-letéről, értesítse Siera Hermant, Benczur-utca 2. III. 9.

Villamossági

háztartási cikkek, szerelési anyagok, Vétel. Eladás. Bizomány. GERŐ SÁNDOR, Bp., VI., Ó-u. 21.

A
U
T
Ó
V
E
Z
E
T
Ő
I
S
K
O
L
A

F A R K A S

Rákóczi-út 6

Telefon: 22-693.

Hirek Palesztináról

Lapzártakor érkezett:

Jeruzsálem, július 23. A Jeruzsálemben székelő angol főhadiszállást ismeretlen tettesek felrobbantották. Számos angol polgári és katonai halottat találtak meg a romok között, amelyeknek eltakarítása folyamatban van. A váratlan és mindenkit egyképen megdöbbentő eseménnyel kapcsolatban, a Jewish Agency végrehajtóbizottsága közleményt adott ki, amely szerint „ezt az aljas merényletet a hivatalos zsidó szervektől teljesen távol álló destruktív szellemű terrorista csoport követte el. A terroreselekménnyel szemben a Jewish Agency és a Jisuv a legnagyobb felháborodással viseltetik“. További részletes jelentés kiadása rövidesen várható.

E megdöbbentő terroreselekményt megelőző eseményekről az alábbi jelentések számolnak be.

Az I. T. A. és a Palesztinai Államok ügyének jelentése alapján az alábbiakban számollhatunk be a palesztinai helyzet alakulásáról:

Jeruzsálem, július 10. A Jewish Agency központi épületét a katonai csapatok és a rendőrség ma délután 6 óra 45 perckor kiürítette. Nemsokára ezután a J. A. végrehajtóbizottságának tagjai vezető hivatalnokok jelenlétében beléptek az épületbe és ismét elfoglalták azt. Első pillantásra láthatóak voltak a kutatásoknak a nyomai. Még nem lehetett megállapítani egyelőre a kárt, amelytől az csapatok ottléte okozott, de néhány törött ajtó és erős szakkal kinyitott és kiürített fiók mutatja a károkat. A végrehajtóbizottság tárgyalótermének ajtaja is eltört. A kármegállapító bizottság jelentése rövidesen nyilvánosság elé kerül. A Jewish Agency főtitkárát a délután folyamán a kerületi parancsnok magához kérte abból a célból, hogy átvegye a helyiséget a katonaságtól. A főtitkár azonban megtagadta jelenlétét a hivatalos átadásnál, tekintettel arra, hogy annakidején a kutatásoknál nem engedélyezték egyetlen Agency tisztviselőnek a jelenlétét sem. Későbbi jelentés hírel adja, hogy Ben Gurion, Shertock és Eisenberg irásztalait a hatóságok kiürítették.

Egy hivatalos kommuniké hírel adja, hogy a főkormányzó rendelkezése a június 29-én megkezdett *Katonai fegyver utáni kutatások a településeken megszüntek* és a csapatokat visszavonták eredeti tartózkodási helyükre. A Jewish Agency épületét kiürítették és visszaadták a végrehajtóbizottságnak. Remélhető, hogy nem lesz többé szükség nagyobb arányú katonai közbiztonsági bevetésre, de ki kell jelenteni, ha eléggé nem sajnálható módon további erőszakos eseményekre kerülne sor, ezeket a legteljesebb szigorúsággal fogják letörni. Hivatalosan jelentik, hogy az újabb 71 szabadon bocsátott zsidóval a kihallgatások óta szabadon bocsátott

zsidók száma 645-re emelkedett. Újabb szabadon bocsátásokat várnak a közeli napokban.

London, július 14. A legnagyobb titoktartás veszi körül a Truman által kinevezett bizottsági tagoknak az angol kormány megbízottjaival történő tárgyalásait. Pénteki első ülésükön meghatározták ugyanis, hogy senki sem jelentést nem adnak ki a tárgyalásokról, ha csak ebben egységesen meg nem egyeznek. Az angol-amerikai szakértők tegnap két ízben is tárgyaltak, ami arra mutat, hogy céljuk, amennyire csak lehet meggyorsítani a tárgyalások ütemét. Hivatalos körök úgy értesülnek, hogy ezideig Anglia nem kért hivatalosan amerikai katonai segítséget a palesztinai probléma megoldására. Ennek ellenére ilyen jellegű segítség is szóba fog kerülni a szakértők tanácskozásain. Hangsúlyozzák, hogy az angol kormány nem vállal előzetes kötelezettséget a szakértők végső javaslatainak a megvalósítására.

Weizmann az Angol politikáról

Jeruzsálem. A Cionista Szervezet belső tanácskozó testülete ülést tartott, amelynek keretében dr. Weizmann nagy beszédet tartott. A beszéd egyes részletei az angol kormány közbiztonsági sürgetését, a helyzet romlásának megakadályozására. „Súlyos krízis nehéz óráiban gyűltünk ma itt össze. A Jisuv, amelyért három nemzedék óta oly sok szeretettel, odaadással dolgozunk, hogy mások kirablása után ismét termékevényé tegyük azt, ma ostromállapotban van és fiainknak és leányainknak legjobbjai bebörtönözve. Európában pedig népünk megmaradtjai, akik számára az utolsó és egyedüli reménység Palesztina, szöges drótkerítések mögött vágyakoznak ez után az ország után és várnak arra, hogy a világ szunnyadó lelkiismerete felébredjen és felsza-

A nyomdai előállítás költsége az elmúlt héten

480 %-kal,
e héten újabb 9625 %-kal emelkedett.

badítsa őket. Emlékeztetni akarom angol barátainkat, hogy az a szellem, amely bennünket, — leggyöngébbeket a népek között — vezet, azonos azzal a szellemmel, amely Nagy-Britanniában uralkodott az ország történelmének legnehezebb órájában. És mint ahogy Nagy-Britannia minden ellensége fölött diadalmaszkodott, úgy bizonyos a mi győzelmünk is. Mert a béke, az igazság és a szabadság oszthatatlan. Olyan világ, melynek fele szabad, fele rabszolga, nem tarthatja fenn magát. S mindaddig, ameddig a zsidó nép megváltását nem teszük lehetővé, a világ szenvedni és baltaladni fog a saját igazságtalanságának súlya alatt. Mr. Attlee kijelentésével ellentétben mélyen meg vagyok győződve arról, hogy amennyiben a mandátárius hatalom azonnal hozzakerült volna a vegyes bizottság jelentésének megvalósításához — bár annak egyes tételeit magunk sem fogadtuk el — béke és nyugalom lett volna ebben az országban. Hiszen már azon a napon, amikor a jelentés köztudomásúvá lett, érezhetően enyhült a feszültség itt a Jisuvban. Ez az enyhülés mindaddig tartott, ameddig Mr. Attlee beszédében megvalósíthatatlan feltételekhez nem kötötte a jelentés alkalmazását. Megkérdezte-o vajjon Mr. Attlee önmagát miért tekintli most más szemmel a Hagana működését, amelynek szolgálatát egészen a háboru utáni időkkig maga is nem egyszer vállalta. Ezután következett a Eevin beszéd, amely további keserű csalódás mellett még sértéseket is tartalmazott. Azt kérlek tőlem, hogy békítő befolyásomat vessem latba. Ez valóban szándékom és elhatározásom. De bár egész életemben az együttműködést tekinttem politikám alapjának, most be kell vallanom, hogy a borzasztó eseményekért elsősorban nem a zsidók felelősek, hanem azok, akik engedték a helyzetet a jelenlegi sajnálatos romlásig fajlulni.

Az Uj Szó a palesztinai kérdésről

Az Uj Szó, a Vörös Hadsereg lapja, egyik legutóbbi számában írja a következőket:

Palesztina már hosszú idő óta megújra irányítja a nagyhatalmak figyelmét katonai és stratégiai jelentősége rendkívül nagy. Palesztina Közép-Kelet kulcsa s ezért mutat Nagy-Britannia oly nagy érdeklődést iránta. Az angol imperializmus uralmának egyik fontos támaszpontját látja Palesztina

földjében s az arab-zsidó ellentét teszi lehetővé az angolok számára csapataik ittartását. Az ország területe közeljövőben sokban rendkívül gazdag s ez keltette fel az Egyesült Államok figyelmét Palesztina iránt. Anglia és az Egyesült Államok úgy vélik, nekik van joguk a palesztinai kérdést megoldani, törekvésük azonban oda irányul, hogy fenntartsák az angolszász mandátumtöbbséget. A palesztinai kérdést nem lehet imperialista módszerekkel megoldani, hanem Palesztina lakosságának, az araboknak és a zsidóknak meg kell adni a jogot, hogy sajátmaguk döntsenek sorsuk fölött mindenféle külföldi gyámság nélkül.

(GELLÉRT)

Keressük két deportált fiunkat!

Hoffmann Emil

született 1923 Sopron.

Hoffmann Erich

született 1927 Sopron.

KISTARCSARÓL 1944 július 19-én BIRKENAUBA vitték mindkettőt, ott a Kicidungakammasban dolgoztak. 1944 október 26-án ORANFENBURGBA, onnan SACHSENHAUSENBA, onnan ORDRUPBA kerültek. Thuringia. Kétségbeesett szülei könyörögnek, aki bármit tud róluk, értesítsen Minden külséget szívesen megértünk.

HOFFMANN Dávid, Budapest, VI., Paulai Ede-u. 67.

Minden Buchenwaldból hazajött figyelmébe!

Budapestről az Albrecht lakatnyából deportálták el.

FÉLVEZ LÁSZLÓ

24 éves rajzoló, 1944 dec. 8. és 10-ike között. Halász Róbert budapesti lakos a felszabadulás előtt 2-3 nappal látta 1945 április 8-án, Adelsberg 71. sor sorokházi lakos a buchenwaldi táborban rajzolni is látszik, de mindaddig nem adott még nem adott. Bármi legyen az a hír, jó vagy rossz, mindennek, de a lényeknek megfelelő hírekre felkészülve, minden jóindulattal bajtársát kérem amit róla tudnak, értesítsék egy levelezőlapon vagy személyesen munkahelyénél. Minden kiadást visszatérítik, előre a halás köszönettel

BURÁNYI BÉLANÉ

VII., Nefelejcs-u. 38. I. 3.

Keresem férjemet,

Fischer Gyulát

szül. 1898, Tiszafüreden, Munkaszolgálatos volt a 101/603. században. A Bosnyák-téri zsidótemplomból elvitték 1914 november 29-30-án, Utolsó hír Bruckból, hol 1915 februárban súlyos beteg volt.

Keresem fiamat,

Fischer Györgyöt

szül. 1916, Hevesen, Munkaszolgálatos volt a IX. K. u. K. zlj. 3. században 1942 szeptember 29-én Dorogról vitték a századot Ukrajnába. Utolsó hír Osztrogokból, 1943-ban eltűnt. Később Dorosiban volt kórházban, beteg.

Keresem leányomat,

Fischer Mártát

szül. 1918, Kispesten. A KISOK pályáról 1944 október 23-án Gödöllőre, a 81-es munkásszázadkal, onnan vissza Hegyeshalomra, onnan Ravensbrückbe, Dachauba vitték. Később Schönholzba mint dolgozó, később mint beteget, ugyanoda visszavitték. Felszabadulás előtt elvitték a kórházal Murienbruckba, Aki valamit tud rólok, értesitse FISCHERT GYULÁNÉT, Budapest, VI., Eötvös-utca 31., földszint 2.

Keresem szüleimet,

Adler Ernőt és Adler Ernőné

(Béla és Máriát) és hugomat,

Adler Hédyt,

akiket Bereettyóújfaluról a második nagyváradai gettóból AUSCHWITZBA hurcoltak. Aki valamit tud rólok, kérem, értesítsen, minden költséget megtéríték. ADLER LÁSZLÓ, Budapest, Peterdy-u. 30.

Orth. kóser

vendéglő Egerben

Elsőrangú kóser, Eger, Dobó-utca 3, Fried. Párdó közelében.

UTCAI BUTOROZOTT SZOBA

KIADÓ két ur részére. DOHÁNY-UTCA 28. III. em. 31

AUTÓ**SZAKISKOLA**

Hatóságilag vizsgáztat felelősséggel.

Hikádé

Teréz-körút 7. Tel.: 224-867

KÉRBER autósakkönyvek

Könyvek a nagyváradai zsidóság tragédiájáról

Nagyváradról írják az *Uj Élet*-nek:

A nagyváradai zsidóság Magyarország leghatalmasabb vidéki zsidó társadalmát ölelte fel. Ez a több mint *huszezer főnyi zsidóság* kiemelkedett rendkívüli kulturális és gazdasági munkájával és orozslánrsze volt e nagy magyar művelődési centrum fejlesztésében, szellemi életének nagy szerepet játszó megizmosodásában. Mindez azonban nem gátolta meg a fasiszta kormányokat abban, hogy ezt a zsidóságot itt is kizsájlítsák és a biztos halálba deportálják.

A nagyváradai zsidóság tragédiája méltó arra, hogy a történelem számára megörökítsék.

Leitner Sándor, a nagyváradai ortodox hitközég volt elnöke, aki jelenleg Genfben lakik, megírta *német és angol nyelven a nagyváradai zsidóság drámai történetét, rettenetes sorsát, szenvedéseit.* A könyv egyelőre csupán gépelt formában jelent meg és szerzője megküldte valamennyi zsidó világszervezetnek. A munka objektív, de hű leírása mindannak, ami a gettó és deportálás során a nagyváradai zsidósággal történt. De mennél hitebb és objektivebb az ilyen mű, annál megrázóbb, mert hiszen talán egyetlen városban sem vittek véghez a gettóban anyai borzalmat és kegyetlenkedést, miut éppen Nagyváradon.

Ezzel kapcsolatban helyre kell igazítanunk itt egy téves állítást. *Léval Jenő* „*Szürke könyve*“, valamint ennek nyomán a „*Haladás*“ című lap azt írták, hogy Leitner Sándort és családját egymillió pengőért vitte ki külföldre a Gestapo. Ez tévedés, Leitner Sándor mindvégig önfeláldozó erővel és elszántággal vezette a szerencsétlenségbe zuhant zsidóság ügyeit, harcolt bátran a német megszállás után nemcsak a magyar hatóságokkal, hanem a gettóval is és tudta nélkül kérte őt ki a gettóból közvetlenül a deportálás előtt, miut a nagyváradai Zsidó Tanács elnökét, a budapesti Zsidó Tanács és hozatta fel Budapestre. Leitner Sándor tehát nem használta fel nagy vagyonát menekülésre. Sőt, hiszen ekkor már teljesen vagyontalan volt. 1914 június 6-án esendörök kísérték Budapestre és ezek szemeláttára tragikus helyzetben teljesen kifosztottan adták át a Zsidó Tanácsnak.

Budapestről a palesztinai transzporttal jutott ki az országból (azzal a vonattal, amelyen Zsolt Béla is kimenekült a hóhérok karmaiból) és került el sok viszontagság után Svájcba, ahol az egykor dugzaglag férfiu és családja igen szerény körülmények között él. Könyvét sem tudta éppen az anyagi erő hiányában eddig nyomtatásban kiadni. Az előszó rövid kivonata a napokban megjelent a genfi *Revue Juive* hasábjain és ebben az általános magyarországi zsidó politikának hű képét adja.

Ugyancsak a nagyváradai zsidóság tragédiáját írta meg 400 oldalnyi terjedelemben *Katona Béla* nagyváradai szerkesztő. Összegyűjtötte a helyszínen az összes adatokat és személy szerint beszéli el kitűnő felkészülésben, élénk stílusban azt a válogatott szenvedést, amit a zsidóság tagjainak el kellett a gettóban és a deportálás során viselniök. Az utóbbi években megjelent élményregények lözött is kiválik Katona Béla könyve, amely most van nyomda alatt.

(—)

HIVJON JÖJJÖN!

Veszek: férfi és nő ruhát, fehérneműt, szőrmekabátokat, irógépet, pénzszokrényt, porcellánt, kerékpárt, motorkerékpárt, fényképezőgépet

PETŐFI SÁNDOR-UTCA 2. ÁTJÁRÓHAZ GERSTL-MAJOROSI

Betakarítási munkálatok vezetésére

irányító mezőgazdasági

szakembereket keresünk.

„Augusztus 1-ig” jellegre Palak hirdetőbe, Bajcsy-Zs.-ut 29.

Kávéház, vendéglői berendezések **GYORSMÉRLEGEK, NATIONALKASSZÁK, IRÓGÉPEK,** vétel eladás.

Rosenfeld

Népszínház-utca 31

Megnyilt

Hajduszoboszlón

Weisz Márton orth. kóser

PENZIÓJA

Cím Hajduszoboszló, Szittákalja 42

Háztartás vezetésében jártas

egyedülálló középkorú női koresek, ki 6 és 8 éves gyermekeikre is felügyelne, mivel üzleti elfoglaltságom miatt egész nap távol vagyok. Nyugodt otthonra vágyók **jelentkezőseknek.** Cím: Róth úterem, Makó, Deák Ferenc-u. 3.

Írógép, számológép

vétel — eladás — javítás, garanciaival. Karbantartás. **SURÁNYI, Teréz-körút 39. Tel.: 129-487.**

Középkorú magányos kereskedő

néma tőkével rendelkezik, a fém, vas, műszaki, festék, faiparianyag, papír és ital szakmában nagy ismerettel.

elvállalná bármilyen üzlet vagy iparvállalat vezetését,

megindítását jutalékra, tizre vagy társas alapon. Megkereséseket „Korrek” jellegre a kiadóba kérek.

Szállítok az ország bármely részébe

márvány és gránit siremlékeket**Készítetek emlékműveket**

Friedländer József kőfaragómester, építési vállalkozó, Debrecen, Piac-utca 68. Telefon.

Megnyilt a

RÓZSADOMBI GYÓGYINTÉZET

bel- és nőgyógyászati, diétás és klimatikus szanatórium.

Budapest, II., Aisó-Törökvesz-ut 4

Füledelődés és jelentkezés a helyszínen vagy dr. Frigyes László főorvosnál: Bp., VI., Andrássy-ut 49. Telefon: 421-718.

Otthonra

vágyó leányt vagy asszonyt háztartásában alkalmaz és családjának tekintni. Friedmann, Izabella tér 1, földszint 5.

A gyilkos urak „véleménye” — rólunk

IV.

A Tarnopolból elindult Dövényi zsidó barátja

Dövényi Nagy Lajos, ez a sötétlelkű sajtóbriganti is arra hivatkozik, hogy a *legjobb barátja zsidó volt*. Ennek a növényi, fővényi vagy dövényi Nagynak az uszítása olyan lobot vetett, hogy lángja az égig ért. Nem ismertem őt „virágjában”, de útkos működésének hatását a bőrömön észleltem. Uszításának eredménye, hogy a német pokolba hurcoltak. Ügyének tárgyalásán láttam először. Figyeltem Dövényi-Nagy arcát, ezt a konok-gonosz képet. Cigánybarna bőre állandóan vibrált az idegességtől. Fogait összeszorította, pofacsontja le-fel rángott. Szeme, a savószinű, zöldes-szürke szempár a távot kémelte. Bajusza, Dövényi-Nagy ur hetyke kis bajsza a szájára lógott, amelyt így félkörbe foglalt, mintha szencruzával félholdat rajzoltak volna az orra alá. Az egész ábrázat savanyu, kedélytelen. Azon tűnődtem, *van-e ilyen biztonság egyáltalán lelkiismerete? Tudja-e, hogy mit művelt országgal, emberekkel, családokkal, anyákkal, apákkal, süldő hajdonokkal, serdülő ifjakkal, ártatlan gyermekekkel? És vállalja-e ma is férfiasan, karakánul, határozottan mindazt, amit tett? Á, dehogyl! . . . Ugy szűkölt, mint a fába szorult féreg. Csak magára, rongy életére gondolt, azt mentette, óvta, védelmezte. Az, aki früstökre, ebédre, vacsorára zsidót falt, azt bizonygatta, hogy zsidóbarát volt, szerelte és mentette a zsidókat. (Hangos derűltség volt erre a válasz a hallgatóság sorában.) Valami mesét tálat fel, hogy *tszti üdülőkbe akart elbujtatni zsidó nőket*. Nem „rajta mult”, hogy ez nem sikerült.*

De nemcsak Dövényi-Nagy, vagy mint az egyik híró reáhibázott elszólással emlegette: *Dövényi-Kis* (mert nemcsak kistermetű, hanem lelkileg is kicsiny, alacsonyrendű) fecsegett össze-vissza ilyen hülyeségeket. A tanuk is. A jólté-sült és vasalt tanuk, akik agyonmentették ezt a szellemi gyilkost, a csontig hatoló em-

berkinzás, a velőtrázó üldöz-tetés és a véres könnyeket sajto-ló tömegmészárlások gondol-atának szülőapját. Férrebe-széltek és mellébeszéltek. A gépirókisasszony afelől tanus-kodott, hogy odarakatta-e Dö-vényi ur az *idézőjeleket és pontosvesszőket*, ahová kellett és hogy hevesen, lázas tempó-ban diktiált-e a „mester”, vagy pedig lagymatagon?

Arról beszéltek, hová került a vessző. *Sajnos, nem a Dö-vényi hátára, hanem az enyé-mre*. Jól élt-e Dövényi? — kér-dezte a tanútól valaki. Jól élt-e? „Az nem tudom. So-kat kerestem . . .” Hát tudtak ezek az alakok jól élni, ahogy élne a tisztas, dolgozó, aki él-vezné a becsületes kélkői vagy agymunkájának gyümölcsét?

*

Szirmai Rezső írónak és szerkesztőnek arra a kérdése-re, hogy *mikor lett antisze-mita, az uszító sajtócézar, aki a rádióban véresszáju felolvasásokat tartott*, így fe-lelt:

— Az egri iskolában anti-szemita neveltetést kaptam. De az én antiszemizmuszom . . . (legyint). Én mindig azt mondtam: nekem *Lakatos László, Zsolt Béla, Szép Ernő* irjanak újságot és ne *Matyasovszky Lajos Kornél* . . .

Én azt se hiszem, hogy valaha is ezt mondta volna. De, hogy mialta nem írhattak újságot a Szép Ernők és a Zsolt Bélák, az bizonyos!

Persze, *nem tudta*, mi tör-ténik a zsidókkal.

— Rengeteget dolgoztam, reggeltől éjszakáig, nem volt időm *suttogásokat* lenyo-mozni . . .

— Helyeselte a zsidótörvé-nyeket?

— Nem tartottam ezeket sem helyesnek, sem igazsá-gosnak.

— Amikor a „Tarnopolból indult el . . .” című regényét megírta, nem volt az az ér-zése, hogy, aki elolvassa, nemcsak azokat fogja gyü-lölni, akik Tarnopolból in-dultak el, hanem igazságtala-nul gyülni fog kivétel nél-kül minden zsidót?

— Nem. Én nem hittem, hogy az emberek *ily környen hajlamosak az általánosításra*.

— A német pokolról hal-lott?

— Nem. Azaz . . . Volt szó közöttünk . . . *de nem igen hittük el*. Csak kis százalé-kát . . . Ha még egyszer le-hetne határozni, *nem írnam meg a „Tarnopolból indult el” című regényemet*.

— Nem voltak lelkiismeret-furdalásai, mikor hallotta, hogyan bannak itt emberek százezeivel, mi a sorsuk em-berek millióinak a harctere-ken és Németországban? Nem gondolt arra: *Uristen, e mil-liók szenvedésének én is egyik oka vagyok?*

— Amikor láttam a követ-kezményeket, határozottan *lelkiismeretfurdalásom volt* . . . eszköznek használtak fel . . . nem ezt nem kellett volna csinálnom . . .

Ez az elkésett számon-bá-nom semmit se ér. Hiszen ha Döv. N. ur, a monoklis se-lyemfű és sajtóbetyár egyet vakkantolt az újságjában, a követői, esküd hívei másnap már megpojztak, *puskatus-sal illegettek engem, vagy más munkaszolgálatost, in-ternálát, deportálándót*. Po-foztak és belénk döftek a kést, a tört, a szuronyt . . .

GYÖRGY ENDRE

(Folytatjuk.)

A VII. kerület, Jókai-utca 4. szám alatti orth. templom hely terület keres. Jelentkezni lehet reggel 7 és este 8 órákor.

Keresek anyahelyettesként

szigorúan vallásos, intelligens, idő-sebb nőnél, egyedülálló két baku-lány mellé, vidéki nagyobb városba. „Kényelmes élet” jellegre a ki-adóba.

Megbízható asszony, idősebb házaspár háztartása vezetését vállalja. Cím: Szabó Aladárné, VII., Faterly Sándor-u. 41. II. em. 5.

FÉRJEM ELTÜNT. Hasonló soromban hozzájáruló, macás, kimondottan jó-megjelenésű, kifogástalan jellemű 50-60 év közötti UREMBER

házastársat keresek.

47 éves tisztviselő vagyok, beren-dezett főbérleti lakásom van. „Sors-túra” jellegre.

Férjhez adnám

44 éves, esinos, házias, nyugtalan állással rendelkező hugomat, kinek Pesteszéketben szép nagy háza van, biztos eg-istencélajú uriemberhez. „55 évig” jellegre a kiadóba.

Videki, esinos, 29 éves, magányos özvegyasszony, kinek szép berende-zett háza van,

férjhez menne

önálló iparoshoz vagy kereskedő-höz. „Földgok lesznék” jellegre a kiadóba.

Férjhez menne

egy hatvan év körüli nő

lakással

hozamánnyal. „Főadmas az 64-vegyesség” jellegre a kiadóba.

27 ÉVES szőlő ZONCORATANARNO HUGOMAT

férjhez adnám

hezjáruló intelligens urhoz, jelleg „Lakással”.

Megyk ONALLO VARDONO ezanad

szalonját vagy üzletét

jobb férfi és nőszabó mestertel. (Bénesság 34 H.)

44 ÉVES, KÖZÉPTERMETŰ

jobb férfi- és női szabó

mester fizetle is

benősülne

ill. Harmonia 32 H.)

Jelenlegiendő, esinos, 44 éves egye-őbűnűnűl uriemberhez, bármennyű is kőrdőlti labancat, kőrdőlti férfi ör-zékkel

férjhez menne

és komoly munkatőrsa lenne nyvan-csak egyedül maradt, 50-55 éves úrkentemberhez. Minden információt kőrdőlti uriember választást kőrdőlti „Sacrető életm” jellegre.

EGYEDÜLÁLLÓ ÜZEMASSZONY, házias, melyézésű.

férjhez menne

oly hatvanos ur-emberhez, kinek ott-hoznában a kifogástalan felzár-gó hányzik. „Harmonikus összetartás”, kiadóba.

LAKÁSSAL RENDELKEZŐ, esinos, Berna, középkorú leány

férjhez menne

IPAROSHOZ, 45-55-ig, lehet özvegy is. „Sacretőnek boldog lenni” jellegre kiadóba

45 éves, esinos, intelligens, bevezetett jömenetelű nővellet, lakással rendel-kező özvegyasszony

férjhez menne

hozzjáruló komoly uriemberhez. Le-véket „Vallásos” jellegre a ki-adóba kérek.

SIRKÓ LÓWY-NÉL BUDÁN II., FŐ-UTCA 79 (GÁZ-UTCAI VILAMOS MEGÁLLÓNÁL)

HIREK

— **Dési Géza** síremlékének felavsgálása. Vasárnap délelőtt leplezték le dr. **Dési Géza**nak, a Pesti Izr. Hitközség és a Pesti Izr. Szentegylet volt elöljárójának síremlékét családjának tagjai, tisztelői és barátai jelenlétében a rákoskeresztúri zsidó temetőben. Az egyházi szertartást dr. **Schwarz Benjámin** és **Vánczky Bernát** főkéntor végezték. A Pesti Izr. Hitközség nevében dr. **Földes István** elnökhelyettes, a Szentegylet nevében **Steiner Marcell** elnök, a Budai Izr. Hitközség, valamint barátai és tisztelői nevében **Stéckely Dezső** mondottak meghatározó emlékbeszédet, méltatva a kiváló hitközségi és közéleti férfiu hosszú évtizedeken át kifejlesztett működésének eredményeit.

— Az **ORT ORSZÁGOS TÖVÁBBKÉPZŐ TÁRSASÁG** új tanfolyamai: 1. Háziipari szövőszék. 2. Felső női ruhavarrás és szabás. 3. Fehérnemű varrás és szabás. 4. Gyermeke ruhavarrás és szabás. 5. Lámpaernyőkészítés, játékkészítés, borbélyműveltség. 6. Villanysevelés. 7. Hátországos. 8. Műszaki rajzolás (magas- és mélyépítés, geodéziát mérések). 9. Vízvezetékcsatlakozás. 10. Hegesztés. 11. Óramszerelés. 12. Kerékpár, irógép-, varrógépszereles. 13. Autószerelés. Felhívunk mindenkit, aki ezen tanfolyamok bármelyikén részt akar venni. Jelenkezzen az „ORT” irodájában, VII. Erzsébet-körút 32. l. em. l. sz. alatt, hétfő, kedd, szerda és csütörtök délelőtt 9—11-ig, vagy délután 5-től 7 óráig.

— **Gyászünnepe** a rákoskeresztúri temetőben. A Pesti Izr. Hitközség és a Pesti Chevre Kadisa Izr. Szentegylet a kegyelet érzésétől vezérelve, a rákoskeresztúri izr. temetőben a három gyászolt utolsó vasárnapján, folyó évi **augusztus hó 24-én** délelőtt 11 órakor meggyilkolt mártírjainak emlékére gyászünnepelet tart.

— A **Budai Izr. Hitközség Zsigmond utcai templomában** 25-én, pénteken este dr. **Komlós OHó** rabbi prédikál.

— **Házasság**, **Teller Edit**, Budapest és **Berkovits Sándor**, Salgótarján, f. hó 25-én házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Növendékek** felvétele. A Magyar Izr. Közmű és Földművelési egyesület (MIKÉFE) Hermann-utcai tanoncotthonába felvételt nyerne 14—17 éves ipari pályára alkalmas árva és szegényorsú fiúk, kik valamely műhelyben beszerződve, az otthonban teljes ellátást kapnak. Ugyanide folya-

Schulz Jenő cég
Órán-Ékszerész (Órajavító)
VII. Wesselényi-ut. 6. a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
VÉTEL ELADÁS

modhatnak felvételért ipari középiskolába járni, támogatásra szoruló ifjak is. Az egyesület Keresztúri-utai kerékpárközpontjára felvételt nyerne 14—17 éves mezőgazdasági pályára alkalmas árva és szegényorsú fiúk, kik mint beszerződve kertész-növendékek, a kertészképzőtelep otthonában részesülnek ellátásban. Kérvények — személyes jelentkezéssel — az egyesület Hermann-ut. 49. sz. alatti irodájában nyújthatók be.

A VAC HIREI

Gellért Endre tanfelügyelő:

— A VAC-ot és a zsidó iskolát nem lehet elválasztani egymástól. A VAC-ban a sport mellett általános zsidó nevelői munka is folyik, amely kiegészítője lenet a zsidó középiskolások ilyen jellegű nevelésének. Továbbá tradicionális már, hogy sportoló diákjaink a VAC sport utánpótlását jelentik.

Dückstein Zoltán és Kárpáti Károly az elmúlt héten előadást tartottak a rádióban.

BIRKÓZÁS

Kárpáti Károly olimpiai bajnok, a VAC sportigazgatója, bemutatkozó mérkőzést vívott **Ferenc magyar** bajnokkal. Kárpáti nagyvívó formában van ismét és régi tudásából semmit sem veszített.

Kézilabda- és kosárlabda-szakosztály jelkés értékezetet tart aug. 1-én délután 6 órakor a VAC Erzsébet-körúti helyiségében. Megjelenés kötelező. Tárgy: az aug. 11-én meginduló bajnokság előkészületei.
Dr. Hamvai István, a VAC elváltó vívója Oroszországból jelentkezett.

Uri diszkrécióval

már sok szerencsés házasságot hozott létre — **Méltóné, Erkel-u. 49.**, második létszámú. Válaszhorítók Hétköznapokon négytől, Kibúzó benőülések.

45 éves, csinos, önálló

varrónő férjhez menne

jóbb iparoshoz vagy kereskedőhöz. „Lakás van” jelisére a kiadóba.

AZ UJ ÉLET június 20-iki számában megjelent

„Szép jövő” jeliségű hirdetésre levél a kiadóban átvétel.

Hidrokkani, világtalan, 41 éves, főbérleti lakással rendelkező, két kis gyermek apja, megismerkedne

házasság céljából

gyermekszervező nővel. „Aruhelyettes” jelisére a kiadóba.

48 ÉVES, VÖH önálló kereskedő, főbérleti lakással és nagyobb pénzüsséggel rendelkező. Korban hozzájáruló és üzlettel rendelkező, egyedül maradt nő

feleségül vennék

„Szeretném és becsülném is” jelisére.

38 éves, nyugati nyelveket beszélő textiles fiatalember

nősülne

„Szeretném felitlam” jelisére Aratóhoz, Erzsébet-körút 14. sz.

KERESSETTEL BIRÓ, egyszobás lakással, főbérlettel **ELVÁLT ASSZONY** keresi

házasság céljából

50—60-ig intelligens, jobb iparos vagy kereskedő ismerettségét. „Egymásért dolgozunk” jelisére.

Férjhez menne

intelligens, szép, 22 éves leány, **SAJÁT ÜZLETHÁZA** van. Főbérlettel, jóérzésű, szenvedélymentes férfhoz, 32 évig. „Megélhetés biztosítva” jelisére a kiadóba.

Férjhez menne

19 éves, szép, csinos leány, intelligens,

vallásos férfihez

„Amerikába vándorolnék” jelisére a kiadóba.

ONÁLLÓ JÓ EXISZTENCIAVAL BIRÓ URINŐ

férjhez menne

lehetőleg világi 50—55 körül intelligens, jómögjében, szerény urhoz. „Segítő állatár” jelisére a kiadóba.

MEGISMERKEDNÉK Korrekt, agilis férfivel

házasság céljából

35—40 évig. Üveges és képkerekező üzlettel van. „Lehetőleg szakmabeli” jelisére a kiadóba.

Hozzáillő élettársát

keresi az élet minden ágában képzett, jókölsejű, megeg szívű, különösen szívtűt **URILEÁNY**, 40—50 évig, **Bonbállás** lehetséges. „Szeretném megtalálni” jelisére a kiadóba.

60 éves, üzlettel bíró nő

hozzáillő nemeslelkű

férjet keres.

„Lakás legyen” jelisére a kiadóba.

Forgalmas helyen lévő

textlüzlettel

rendelkező urileány

férjhez menne

szakmabeli uriemberhez 33—45-ig. „Segítőtárs” jelisére a kiadóba.

Egyedül maradt, szépnek mondott, csinos, üzlettel rendelkező, 46 éves ur-asszony megismerkedne

házasság céljából

jól szitnált 55—60 éves világi urral, ki nem hozományt, hanem főbérletű, megálló élettársat keres. „Kellomenes külföld” jelisére.

40 ÉVES, középmező, kissé molett, fiatalos külsejű asszony,

férjhez menne

hozzáillő, komoly, önálló iparoshoz vagy kereskedőhöz, 45—48-ig. „Kilátás van Amerikára” jelisére a kiadóba.

Megismerkedne

házasság céljából

csinosnak mondott, dolgozó urileány, minden információt kibíró, jól szitnált, abszolút urral 35-40 évesig. Gyermek nem akadály. Teljes című levelet a kiadóba kér. „Erre várlam” jelisére.

A zsinagóga naptára

Július 25, csütörtök: Támasz 26, péntek: 27, szombat: 28, vasárnap: 29, hétfő: Áv 1 (Ujhold), kedd: 2, szerda: 3, csütörtök: 4.

Szombaton, július 27-én, heti szidra: **Máttausz-unionszé, hftóra:** **Jeremiás II, 4—28, III, 4, IV, 1—2.**

IMADÓK:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznap	
	óra	perc	óra	perc	óra	perc
Dohány	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Rumbach	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Bethlen	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Ceáky	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Dózsa	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Nagyfuv.	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Páva	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Zugló	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Fiuárvah.	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10
Leányárv.	7/48	7/10	7/48	7/10	7/48	7/10

Péntekesti gyertyagyújtás:
8 óra 16 perckor.

Budai Istentiszteletek: **Ujlakt templomban** (III., Zsigmond-ut. 49.) és **Lágymányoson** (XI., Bocskay-ut 37.) péntek este 7 órakor, szombat d. e. 7/11 órakor, a **pasareti imaházban** (Török-ut 6/b.) péntek este 7 órakor, szombat reggel 8 órakor, Fő-utca 12. szám alatt péntek este 7 órakor.

Óbudai templom III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

Munkaszolgálatos, 48 éves, üzlettel, nyílt üzlettel és számolóvő vagyonnal

férjhez menne

főbérlettel, intelligens, 48—55 éves körül intelligens, önálló kereskedőhöz vagy iparoshoz Csak nyílt üzlettel vagy üzemmél rendelkező urak választat kérem. „Baldogság” jelisére a kiadóba.

CSINOS, jómögjében, érettségizett leány megélhetéssel

férjhez menne

kultúrát, megértésre és szeretettel vagyó urhoz 38—45-ig. Vidékre is. „Lelek igény.”

UJÉLET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal VII., Sip-ut. 12. — Telefon: 423—938

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITAEK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó **ROÓZ REZSŐ**

Postaiaképzőintézet csekkaszám/száma: 26.208. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem térítünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai műintézet Rt. kézforgógépein. Felelős nyomdavezető: **Margittay Antal**.